ПРАВИЛА
РУСЬКО-КАТОЛИЦЬКОІ
ЦЕРКВИ

— В —

КАНАДІ.

ВІННІПЕГ, МАН., Р. Б. 1915.

З Друкарні „Канадийсько - Української Видавничої Спілки"

ПРАВИЛА
РУСЬКО-КАТОЛИЦЬКОІ ЦЕРКВИ

— В —

КАНАДІ.

ЗБІРКА
ІВАНА ЛУЧКОВА

ВІННІПЕГ, МАН., Р. Б. 1915.

З Друкарні „Канадийсько - Української Видавничої Спілки"

Digitized by the Internet Archive
in 2018 with funding from
University of Toronto

https://archive.org/details/pravylaruskokato00unse

ВСЕЧЕСНОМУ ДУХОВЕНЬСТВУ НАШОІ ЕПАРХИІ МИР О ГОСПОДІ І АРХИЭРЕЙСЬКЕ БЛАГОСЛОВЕНЭ.

За ласкою Божою і при помочи Нашої Покровительки Преблагословенної Дїви Марії даємо Вам отсим, Дорогі в Христї Братя і Співробітники на Нашій руcько-католицькій церковній ниві в Канадї, "Правила", котрими бажаємо завести одностайне поступованє в заряді парохій і в Вашім душпастирськім дїланю на цїлій канадийській території, що певно причинить ся до помноженя успіхів в Вашій тяжкій працї для спасеня дорогих душ Наших вірних Русинів в Канадї.

На основі Декрету "Вірним Русинам" виданого Апостольскою Столицею дня 18 серпня 1913 р. для унормованя церковних відносин руcько-католицької Церкви в Канадї, по відбутій Нами нарадї і дискусії з Високопреосьвященими Архиепископами і Епископами Западної Канади і по використаню розпоряджень Епископів латинського обряду а головно "Актів і Декретів першого повного Собора в Квебеку" р. 1909, як також по узглядненю декрету "Ад Ґравес ет діутурнас", або так званої "Конкордиї", виданої Апостольскою Столицею д. 6. жовтня р. 1863 для унормованя відносин руcько-католицької Церкви в Галичинї до латинської, зладжено проєкт "Правил" і предложено на обради першого Собора руcько-католицького духовеньства западної Канади, що відбув ся в Йорктон, Саск., в днях від 27-29 листопада 1914. На Соборі передискутовано всї поодинокі точки "Правил",

доповнено або змінено деякі з них і поручено Всесьвітлїйшому о. Др-ови А. Редкевичеви, Нашому ревному Помічникови і Референтови тих "Правил" на Соборі, щоби їх зладив до друку.

Дякуючи передовсїм Всесьвітлїйшому Отцю Др-ови А. Редкевичови, за Єго уміетний і невсипущий труд коло зладженя і виданя сих "Правил", як також всїм Всечеснїйшим Отцям, учасникам Собора за їх практичні вказівки, оголошуємо сим "Правила руско-католицької Церкви в Канадї" яко Наші заряджения, обовязуючі кождого Нашого сьвященика, занятого в душпастирській працї.

Знаючи, що одностайне, законом унормоване поступованє всього Клиру в Епархиї становить основу церковної орґанїзациї і помножує успіхи працї на ниві церковній, Ми доложили всїх старань, щоби як найскорше дати Нашому Духовеньству підручник такого правного і практичного поступованя.

Ми сьвідомі сего, що сей підручник не єсть єще вичерпуючий. Длятого з одної сторони звертаємо увагу Нашого Духовеньства, що сї "Правила" зовсїм не звільняють їх від знання і придержуваня загального церковного закона, а з другої сторони знова просимо, щоби всї Всечеснїйші Отцї збирали свої поміченя чи то теоретичні, чи здобуті практикою, та присилали їх до Епископського Ординарияту, який з'ужиє їх до повнїйшого виданя "Правил".

В нїякім случаю не позволяємо самовільно заводити або придержувати ся иншої практики та поступованя, як сего, що їх приписують "Правила". Єсли яке розпорядженє окаже ся в якійсь місцевости неможливе до переведеня, тодї сьвященик має се подати Епископському Ординариятови до відома і поступити відтак після Єго дотичного рішеня.

Умоляючи Всемогучого Бога о благословеньство на сей вклад в наше церковне житє заряджуємо:

1. Правила руско-католицької Церкви в Канадї оголошені друком обовязують всї кождого Нашого сьвященика в два місяцї по їх одержаню.

2. Диспензи з важних причин дані на письмі, мають бути в правилах занотовані враз з їх числом і датою.

3. "Правила" суть все предметом конкурсового іспиту

4. "Правила" суть книжкою особистою священика. При зміні місця належить наслїдникови подати евентуальні зміни чи місцеві практики до занотованя і ужитку, щоби зі зміною особи не зміняла ся практика.

5. Книжка ся єсть друкованя виключно для ужитку наших сьвящеників. Не вільно єї продавати, чи давати кому другому, як лише руському сьвященикови в Канадї апробованому руським Епископом.

Дано в Торонто, Онт., в Духовнім Семинари

дня 23 сїчня, 1915 р.

Никита

Епископ Канадийських Русинів.

ПРАВИЛА.

Бібліотека сьвященича: — Кождий сьвященик єсть **строго обовязаний** мати отсї книжки в своїй бібліотеці: 1. Св. Письмо, видане за апробатою дотичних властий; 2. Догматику; 3. Моральну; 4. Пасторальну; 5. Церковне право; 6. Загальну історию Церкви, а руської Церкви з окрема; 7. Житє Сьвятих, а з окрема житє св. Йосафата; 8. Підручники до катехизації і проповідий; 9. Правила руско-католицької Церкви в Канадї; 10. Типик, виданя о. Пралата Ізидора Дольницького.

Сьвященик, в котрого бібліотеці сих книжок не буде, або знайдуть ся заказані книжки, буде без попередного напімненя суспендований, доки не здасть конкурсового іспиту і не справить собі потрібних книжок.

Бінованє: — В перший день Рождества і Воскресенія Г.Н.І.Х. і Сошествія св. Духа і на Йордан позволяємо всїм нашим сьвященикам правити дві Служби Божі, єсли заходить потреба, т. є. єслиби в противнім случаю значне число вірних або убожші верстви були позбавлені нагоди вислуханя Служби Божої.

На всї инші случаї, мають сьвященики, що бажали-би бінувати, постарати ся о дотичне позволенє від Ординарияту.

Бінуючому сьвященикови не вільно брати платних намірень на обох Службах Божих, лише на одній з них.

Єсли сьвященик править обі Служби Божі в тій самій церкві і має лиш одну чашу, то по св. Причастію вірних нехай випє старанно з чаші НС. Тайни, відтак виполоче чашу і зілле до осібного начиня, відтак над чашою обмиє пальці вином і водою як звичайно і знова зілле до начиня. Се начинє з полоканєм ховає до кивота і спожиє при полоканю чаші на другій Службі Божій. Так вполокану чашу обітре сьвященик ручником, накриє як звичайно і може єї ужити до другої Служби Божої.

Єслиж має сьвлщеник дві чаші, то найлучше по як найстараннїйшім спожитю НС. Тайн сховати чашу до кивота, а до другої Служби Божої ужити другої чаші і при кінци Служби Божої виполокати одну і другу чашу, спожити полоканє, як звичайно, і витерти обі чаші.

Єсли-ж Служби Божі мають бути відправлені в двох віддалених церквах, тоді має сьвященик по як найстараннїйшім спожитю НС. Тайн, виполокати чашу вином, відтак над чашею обмити пальці вином і водою і оба сї полоканя зляти до відповідного начиня, а відтак або: 1) полишити єго в кивотї до спожитя на Службі Божій слїдуючого дня (єсли именно сьвященик буде мав там Службу Божу), або 2) вибрати полоканя ватою і спалити, або: 3) лишити в кивотї. щоби висохла сама, або: 4) виляти "ін пісцінам", єсли єсть. (Інстр. С. Конґ. для Розширеня Віри 11. марта, 1858). Ся інструкция дасть ся застосувати в латинськім обрядї у всїх чотирох случаях, а в нашім найвідповіднїйше є поступити як сказано під ч: 1 або 2. Священик однак мусить все як найстараннїйше спожити перед полоканєм НС. Тайни.

Богоявленіє: — Йорданське водосьвятіє можна відправляти від навечерія Богоявленя аж до відданя Празника включно.

Брацтва: — Добре зорганїзовані церковні брацтва приносять великі плоди так в житю моральнім вірних, як також в їх житю духовім. Вони можуть рівнож причинити ся до розцьвіту добробуту материяльного громади і можуть стати рівнож помічними пароховi в єго душпастирській працї над громадою. Проте поручаємо Всечесним Отцям, щоби всюда по своїх парохіях основували брацтва затверджені Апостольською Столицею. Нашим бажанєм єсть, щоби ширити всюда Брацтво **Апостольства Молитви** — і єму підпорядкувати брацтва і **Тверезости і Щоденних вечірних спільних молитов** в родині перед образом Св. Родини.

Ми небавом видамо окремий пастирський лист про брацтва, тому тут даємо лише загальні вказівки. Звернемо лише єще увагу на кілька точок. Всї три висше наведені брацтва, повинні мати як найбільше число членів, — бо вони стремлять головно до піднесеня морального і духового житя самого члена і яко такі, повинні заключати в собі можливо найбільше число членів. Суть однак брацтва другого рода, яких

цїлею єсть не так власне осьвячене або власне добро члена, — але осьвячене і добро духове або матеріяльне других, **нечленів.** До таких брацтв можна принимати лише вибрані особи — і туть не може розходити ся о чисельну, але лише о моральну силу і вартість брацтва. Тії брацтва мають бути помічними самому душпастиреви в его душпастирській і суспільній праці, а їх члени мають бути неначе Апостолами душпастиря, его науки і его стремлїнь. Брацтва першого рода, до котрих належать ті, що вище вимінили письмо повинні з часом обняти **всїх членів** парохії без виїмку. Се було би найгарнїйшим доказом невтомимої праці душпастиря. Вони мають бути підкладом до основаня брацтв другого рода, що мають за цїль піднесене морального і духового житя других осіб — не членів. Бо тільки сей зможе працювати успішно над душею другого, котрого власна душа єсть чиста і перенята наукою ним голошеною. Нїхто не може двигнути другого до уровеня морального чи взагалї духового вищого понад сей, який він сам посїдає. В сих брацтвах другого рода сьвященик повинен уважати, щоби членами его були люде **вибрані,** щоби **членьство** в такім брацтві було **честию дуже трудною до здобутя.**

Поки вийде Наш пастирський лист, в котрім будемо говорити головно про брацтва другого рода — поручаємо Всечесним Отцям, щоби основуваném брацтв першого рода підготовали ґрунт до успішного основаня прочих брацтв. В сей спосіб праця наша стане психольоґічно узасадненою, а при тім пляновою і одноцїльною і при Божій помочи принесе красші успіхи.

Взаїмна поміч: — Руські сьвященики, головно сусїди, повинні оказати ся завсїгди готовими до несеня взаїмної помочи в душпастирській праці, наколи будуть о се прошені, розуміє ся в межах сих "Правил". Головно завсїгди мають упевнити ся, чи вірні з чужої парохії, або місиї сповняють обовязок плаченя парохіяльних і епархіяльних такс.

Коли-би трафив ся вірний, що не належить до нїякої церковної громади, то сьвященик має домагати ся від него, щоби став членом сеї церковної громади, в якій мешкає. В сїй цїли мусить вірний зложити або якусь квоту, або принаймснше підписати заяву, що стане членом і буде платити на-

лежні такси. Сю квоту зглядно заяву, має ся переслати тому сьвященикови, до котрого належить дотична церковна громада.

Колиж довідає ся сьвященик, що вірний належить вправ ді до певної церковної громади, але не платить такс, то має поступити собі так, як сказано в "Замітках до Тарифи".

Вічне сьвітло: — Де в кивоті переховують ся НС. Тайни, там має стало сьвітити ся лямпа, наповнена оливою. Єсли-би однак заходила небезпека огню, то має та лямпа сьвітити ся принаймснше в часі, коли відправляють ся в церкві богослуженя. Се єсть обовязком самого сьвященика припильнувати, щоби сей припис був захований.

Викази і звіти: — Кождий сьвященик єсть з'обовязаний прислати до Епископської Канцелярії викази і звіти зі своєї парохії або місийного округа за кождий минувший рік, найдальше до кінця сїчня слїдуючого року. Щоби улегчити працю сьвященикам, Епископський Ординарият розішле відповідні формулярі до виповненя. Наколи котрий зі сьвящеників вже довші лїта перебуває на тім самім місци і вже раз виповнив формулярі, то в слїдуючих роках має зазначити в поодиноких рубриках лише евентуальні зміни.

Відправа Служби Божої в приватних домах: — Де нема церкви, там вільно сьвященикови відправляти Службу Божу в приватнім домі, в місци, яке найлучше відповідає сьвятости і гідности безкровної жертви. Рівнож позволяємо сьвященикам по кольоніях відправляти в зимовій порі Службу Божу в несьвяточні днї в приватнім мешканю. Однак сьвященики суть обовязані в совісти подбати, щоби місце, де відправляють Службу Божу, було як найвідповіднїйше на сю цїль зладжене.

Коли котрий з місионарів на кольоніях мешкає далеко від церкви і хотів-би правити Службу Божу в несьвяточні днї в приватнім помешканю і лїтною порою, то має просити Ординарият о дотичне позволенє, описуючи кімнату, де би мала бути приватна каплиця.

Відношенє до сьвящеників і вірних латинського обряду: —

Зі сьвященниками лат. обр. повинні наші сьвященики жити всюда в дружних зносинах.

Що до несеня собі взаїмної помочи в душпастирській праці мають з гори уложити ся між собою, бо тільки в сей спосіб можна буде уникнути всяких непорозумінь.

В права парохіяльні сьвященика лат. обр. нехай не важить ся нїхто з наших сьвящеників мішати. Тільки **прошений** або в **дїйсно наглій потребі і в неприсутности** латинського сьвященика, може наш сьвященик сповняти зглядом вірних лат. обр. сї сьвященодїйствія, котрі становлять виключне право пароха.

Що до епитрахильних доходів, побраних при сїй нагоді, а іменно кому они мають припасти, нехай уложать ся сьвященики самі поміж собою.

В місцях, де нема тільки руско-актолицька церква, а доїзджає сьвященик латинського обряду до своїх вірних, повинен наш сьвященик в порозуміню з тростисами оказати ся готовим відступити свою церков на відправу латинському сьвящеником і то, або даром, або за справедливе винагородженє. Не відповідало-би се однак духови Христовому, коли-би сьвященик або громада за принагідне відступленє церкви жадали винагородженя більшого як треба, щоби покрити конечні видатки, получені з відступленєм, як пр. опал, чищенє церкви, сьвітло і т. п.

Підчас торжественних процесийних обходів лат. обр. маєть ся дозволити **даром** ужити церковних дзвонів.

Епископам лат. обр., що візитують свою епархию, мають руські сьвященики враз з громадою віддати такі почести, які віддають і власному Епископови при сїй нагоді. Головнож повинні просити Епископа, щоби вступив і до їх церкви та удїлив їм свого архиєрейського благословленя.

При удїлюваню духовної услуги вірним латинського обряду, коли зі слушних причин зайде потреба сего, мусить сьвященик упевнити ся, чи не дїлають они сего в тій цїли щоби уникнути плаченя вкладок. Поступованє з ними маєть бути таке саме, як з подібними вірними нашого обряду.

Тому що нїхто не може змінити обряду без позволеня "Конґреґациї для Розширеня Віри", проте нехай нїхто з наших сьвящеників не важить ся принимати вірних лат. обр. до своєї церковної громади.

Арт. 27. Декрету, заказує латинським сьвященикам під загрозою укараня через Апостольський Престол **намовляти**

вірних греко-кат. обряду до зміни на латинський. Рівнож і Ми заказуємо Нашим сьвященикам, щоби не важили ся намовляти нїкого з латинників до зміни їх власного обряду.

Візитация Канонїчна: — Канонїчну візитацию всїх парохій і місий зачнемо по скінченю перших відвідин всїх місцевостий, де живуть наші вірні. Дотеперішні Наші відвідини були лише в части канонїчні, були більше ориєнтациєю, чим візитациєю. Тепер по виданю сих "Правил" можуть Всч. ОО. Душпастирі знати Наші від них домаганя і урядити ся так, що будуть готові кождої хвилї на візитацию. Часть церковна на візитациї: приняте, відправа, оглянене церкви, цвинтаря, се ще не всьо, бо до того треба додати катихизацию, проповідь, оглянене захристиї, а відтак всїх книг парохіяльних, бібліотеки і т. д. О тім дамо докладну інструкцию в свій час; на разї до сказаного додаємо, що похваляємо сей наш народний звичай приниманя Епископа, який і в Канадї задержав ся, з бандериями, брамами, витанем хлїбом і солию, передаванєм ключів, бо він для дїтий уроджених і вихованих в Канадї є великою школою. Промову витаючого троста най сьвященик або сам уложить, або поправить, коли треба і витаючий най єї читає звичаєм тутейшим і коли хто говорить, най промова буде коротка: Витаємо.... благословіть нас і наш хлїб і сіль.... — щоби уникнути неприємностий зацукованя. Дїти при принятях Епископа все висувати наперед. По можности постарати ся о фотографа на сю памятну хвилю.

Візитованє парохіян: — Кождий парох, коли хоче успішно працювати над духовним добром повіреної єго душпастирскій опіцї громади, мусить вперед пізнати єї добрі і злі сторони, жерела і причини зіпсутя, — загалом — моральний стан не лише одиниць але і родин. Кромі сего, для успішного душпастирства треба сьвященникови запізнати ся рівнож з родинними і житєвими відносинами своїх парохіян. Се може душпастир осягнути лише через то, що відвідає поодинокі родини в своїй парохії та, руководячи ся пастирскою розвагою і ревностию, засягне потрібних інформаций, головно що до сповнюваня духовних обовязків, що до науки і релїгійного вихованя дїтий, житєвих відносин родин і т. п., уникаючи однак всего, що моглоби виглядати на невідповідну цїкавість, або що моглоби уразити когонебудь

Проте наказуємо, щоби кождий душпастир відвідав раз в році всіх своїх парохіян, не як знакомий, але урядово як їх душпастир. Се єсть великий і тяжкий обовязок душпастиря і проте кождий як найсовісніїше має єго виповняти. Тії ВВ. Отці, що самі збирають колєкту по поодиноких родинах, тим самим сповнять сей свій обовязок, коли використають сї відвідини також для засягненя потрібних для душпастиря інформаций. Ходженє однак з йорданською водою не звільняє зовсїм душпастиря від згаданого обовязку. Рівночасно наказуємо, щоби сьвященники нїякого винагородженя не жадали при сїм парохіяльнім візитованю. Се візитованє має мати одиноку цїль, іменно докладне пізнанє відносин і стану парохії.

Кождий душпастир має вперед заповісти в церкві вірним, коли буде їх відвідував і має виразно їм потолкувати цїль сих єго відвідин, головнож звернути їх увагу на се, що не буде збирав нїяких датків анї колєкти, але прийде до них, як їх душпастир, що з їх душі має здати на Божім судї рахунок. Се річ доказана досьвідом, що такі відвідини причиняють ся дуже много до сего, що парохіяне з більшим довірєм будуть відносити ся до свого душпастиря і стануть єго більше любити, коли побачуть, що їх душпастир ревно занимає ся їх добром, та що в сїй своїй працї не шукає своєї користи, а знова душпастир пізнавши свою стадо, буде знав єго потреби і болї, і дорогу, якою єго має вести, але і способи, як трафити до серцл своїх вірних.

Вінчаня час: — Вінчати не можна в суботу перед полуднем і в неділю. В суботу можна виїмково звінчати сих, про котрих знає ся з цїлою певностию, що не будуть справляти гучного весїля, анї не будуть давали горячих напоїв і котрі були все ревними і примірними членами церковної громади. В неділю по вечірни а на колєдніях, де случайно не було-би того дня вечірнї, по Службі Божій, можна звінчати женихів, єсли обоє вислухають Служби Божої і приступлять до св. Причастия.

Ві всїх иншихъ случаях мусить постарати ся душпастир о письменне позволенє від Ординарияту.

Власти сьвящеників Нами апробованих: — Всїм сьвященикам, Нами апробованим, удїляємо слїдуючі власти:

I. Звичайні:

1. Голосити слово Боже.

2. Уділювати св. Тайни.

4. З важних причин розрішувати від одної або двох оповідий, а в наглим случаю і від всїх трох за "ляйсенсом".

5. Правити в иньшій парохії за згодою пароха, або за особлившим позволенєм Епископа але не інакше.

6. Слухати сповідий всїх сьвящеників в цїлій епархії.

II. Надзвичайні:

Понад се надаємо їм також аж до відкликаня надзвичай ні власти на основі властий, наданих Нам Сьвятїйшим Отцем Папою Пієм X. дня 8 листопада 1912 р. на десять лїт ч: 32576.

1. Розрішати і заміняти шлюби звичайні на иньші побожні дїла з виїмком шлюбів монахів і монахинь.

2. Розрішати від перепони злочину, коли жадне з женихів не допустило ся злочину убійства (неутро патранте) і привернути утрачене право "петенді дебітум".

3. Розрішати в перепоні духового сродства.

Увага до 2. і 3: — Розрішенє від супружих перепон під 2. і 3. дає ся лише під услівєм, коли невіста не є пірвана силою, а як пірвана, не є вже під властию того, що єї пірвав.

4. Благословити ризи і иньші річи церковні потрібні до Служби Божої, з виїмком чаші, пушки, мелхіседека і ложочки.

5. Благословити осквернену церков.

6. Розрішати від єреси і відступництва від віри і шизми —з виїмком тих, що стоять перед сьвященями і тих, що вирекли ся віри перед судом, — по зложеню ісповіданя віри.

7. Розрішати від всїх кар церковних задержаних Апостольській Столиці з виїмком "абсолюціо компліціс ін пеккато турпі".

8. Надати повний відпуст тим, що перший раз навернулись з єреси і всїм вірним, що кають ся в годині смерти хочби і не могли приняти св. Тайн. Форма наданя відпусту в Требнику вид. Ставроп. Інст. 1905 ст. 46.

9. Бінувати, коли заходить конечна потреба, але лише за порадою Епископа.

10. Правити Службу Божу годину перед сходом сонця і

годину по полудни без служачого, під голим небом, під землею, лише в приличнім відповіднім місци. На случай, коли би могло вийти велике згіршенє з того, що не править ся Служба Божа, вільно буде відправити єї навіть без антимінса, коли забуто єго взяти. Правити Службу Божу, хоть в присутні єретики, шизматики, невірні і викляті, коли інакше годї правити.

11. Нести Найсв. Тайни до хорого тайно, без сьвітла, затримати їх без сьвітла в приличнім місци для хорих, коли-би від єретиків або невірних грозило небезпеченьство сьвятотацтва.

12. Розрішати від посту, коли треба, але лише в поодиноких случаях, а не загально.

13. Благословити коронки, хрестики, медалики і надавати їм відпусти самим благословленєм в формі хреста.

14. Позволяти своїм вірним в середу і пятницю, а в постах в понедїлок, середу і пятницю, коли-би у них були на обіді, чи вечері некатолики, подати мясо, але так, щоби з того не виходила погорда заповіди церковної і не було згіршеня ні для католиків, ні для іновірців.

Увага: — Всїх тих властий, уживати можна тілько безплатно. Лише при розрішеню від оповідий і духового сродства належить жадати таксу подану в Тарифі і переслати до Епископської Канцелярії.

Воскресеніє Г. Н. І. Х. — Благословленє пасок, може той сьвященик, котрого місийний округ обіймає шість або більше кольоній, зачинати в понедїлок великого тиждня.

Утреню Воскресну можна зачинати правити по кольоніях в суботу від третої години по полудни.

Духовні вправи: — Кождий сьвященик Нашої Епархії має обовязок совісти щорічно відбути духовні вправи, для відсьвіженя душі власної. Звільненє з дуже важних причин відбути реколекциї спільно з прочими сьвященіками в означенім часї, не звільняє єще від відбутя їх окремо і сьвященик має їх відбути в найблизшім можливім часї, або принагідно з латинським клєром, або сам. Дбаючи за душі других, мусимо передовсїм сами бути здорові на душі, щоби нам не закинено: вилїчи ся сам наперед. Тижнева, найменче місячна сповідь і річні духовні вправи дадуть нам ту силу ласки Божої, якої нам треба до нашого тяжкого уряду.

Диспенза від супружих перепон в близькій небезпеці смерти:

Коли заходить близька небезпека смерти, тоді, на случай неприсутности Епископа, або сьвященика Ним делєґованого, може **кождий** сьвященик **ві всїх случаях** удїлити диспензу від **всїх перепон церковного** (не природного) закона, навіть явних, з виїмком перепони сьвященьства і посвоячення в першім степени простої лїнії з дозволених полових зносин.

Евхаристия — Св. Тайна: —

А: З огляду на вірних: — 1. Вірні обох обрядів можуть принимати св. Причастіє в якім небудь обряді, без огляду на се, чи заходить потреба, чи хоче хтось лише з набожности причащати ся, чи єсть свого обряду сьвященик чи нї, чи в своїй чи в чужій церкві — словом завсїгди і всюди — з виїмком двох случаїв, котрі подаємо низше. — Однак хоч-би хто і через цїле житє причащав ся в другім обряді, то се не може спричинити зміни обряду первісного. Гляд. "Зміна обряду".

2. Щоби вірні задосить-учинили законови о пасхальнім св. Причастію то **мусять приймити єго в своїм власнім обрядї з рук власного пароха.** В місцях, де сьвященик власного обряду не перебуває стало, або не доїзджає в означенім часї мають вірні приняти пасхальне св. Причастіє з рук того сьвященика свого обряду, котрого Епископ виделєґує в їх околицю до слуханя пасхальної сповіди.

3. Св. Причастіє яко Напутіє, т. є. в небезпеченьстві смерти — мають приняти вірні в своїм власнім обрядї і з рук пароха: в наглій однак потребі можуть приняти з рук сьвященика чужого і відмінного обряду.

Б: З огляду на сьвящеників: —

Загальне правило наказує, що кождий сьвященик має **осьвящати** НС. Тайну Евхаристию і **удїляти** св. Причастія в своїм власнім обрядї. До **осьвяченя** може ужити сьвященик агнця уживаного в другім обрядї тільки тоді, коли подорожує через околицю, якої мешканцї належать до обряду відмінного від єго обряду і коли нема там церкви єго обряду. **В церкві свого обряду** сьвященикови **не можна нїколи** уживати агнця уживаного в другім обрядї.

Удїляти св. Причастиє вірним (якогонебудь обряду)

осьвячене в обряді відміннім від свого, може руський і латинський сьвященик лише тоді, **коли заходить нагла потреба і нема сьвященика того обряду, в якім єсть осьвячена НС. Тайна Евхаристия.**

Колиби отже руський сьвященик правив в костелї Служ бу Божу на агнци свого обряду, а приступали до св. Причастия вірні, хочби навіть всї латинського обряду, то він має їх запричащати після руського обряду, бо нема наглої потреби, а з другої сторони завсїгди вільно вірним принимати св. Причастиє в однім або другім обряді.

Рівнож коли-би був присутний і руський і латинський сьвященик а тільки св. Тайни латинського обряду, то не вільно руському сьвященикови подавати латинського св. Причастия вірним руського обряду, але вірні можуть приняти латинське св. Причастиє з рук латинського сьвященика.

Коли лучить ся, що сьвященик мусить подати св. Причастиє осьвячене в иньшім обряді як єго власний, то він має при подаваню заховати свій власний обряд причащаня. Руський отже сьвященик зачинає від слів: Со страхом Божим і со вірою приступіте і т. д.

Заборонені і осуджені Церквою товариства: — Карі виклятя з Церкви підпадають сї, що належать до слїдуючих стоваришень: **Массонів і Карбонаріїв;** тих, що голосять **Комунїзм, Інтернаціоналїзм** або **Нігілїзм;** стоваришень бібліїйних; "Америкен Парти або "Кновнотінгізм"; "Америкен Протектів Ассосієйшин" або А. П. А.; "Протестант Протектів Ассосієйшин" або П. П. А.; "Ґардіенс оф Ліберті" "Лїґ де ль'Ансеньман".

Зазначуємо, що не лише сї підпадають клятві, задержаній Папі Римському, котрі дійсно належать до вище наведених товариств, але також і сї, котрі їм якнебудь сприяють і не видають їх тайних провідників, доки не видадуть. Кромі сего вірні не можуть учащати на представленя або забави, які сї товариства уряджують, анї читати їх часописий та книжок ними видаваних.

Сповідник перед удїленєм розрішеня мусить жадати. шоби каючий ся: 1) виступив з такого товариства; 2) щоби єго вирік ся, єсли не прилюдно, то бодай перед сповідником 3) щоби видав всї книги, документи та відзнаки товариства.

які посїдає, а то в сїй цїли, щоби їх переслати до Ординарияту, або, єсли єсть до сего важна причина, щоби їх спалити; 4) кромі сего має сповідник наложити єму відповідну покуту та наказати, щоби часто приступав до сповіди. Нехай однак памятають сповідники, що лише перше, тут подане услівє, єсть необходиме до важности розрішеня.

Товариства заказані, без клятви суть: "Одд Фелловс"; "Сонс оф Темперанс"; "Кнайтс оф Питіяс"; "Індепендент Ордер оф Гуд Темплярс".

Деякі зі згаданих товариств, суть рівночасно і асекураційними товариствами, або приносять инші материяльні користи. Проте Апостольська Столиця позволяє, щоби член остав в таких товариствах, єсли вписав ся до него в добрій вірі, т. є. не знаючи о сїм, що товариство єсть Церквою заказане, єсли нема небезпеки згіршеня, або се згіршенє можна усунути заявою, що належить ся до товариства тільки з материяльних зглядів, а членови, або єго родинї грозила велика шкода з причини виступленя з товариства, під услівєм, що анї членови, анї єго родинї не грозить небезпека перетягненя на сторону сектантів анї не заходить небезпека і що на похороні члена не схоче товариство відправляти свої якісь церемонії. Кромі сего такий член не сьміє брати нїякої участи в зборах і т. д. товариства анї з ним не зносити ся. — В поодиноких однак случаях має ся віднести завсїгди до Апостольського Делєґата.

Задержаний Епископом гріх:—

Заключенє супружа перед некатолицьким пастором, або перед сьвіцьким урядом.

Кромі сего Ординарият як найострійше забороняє посилати діти до некатолицьких шкіл без важних причин в місцях, де суть католицькі школи. Проте сьвященик розглянувши, по совісти обставини, може відмовити розрішеня вин ним родичам. Коли однак прийдуть до сповіди дїти, що їх родичі посилають до некатолицьких шкіл, то сї дїти повинен сьвященик як найстараннїйше приготовити до св. сповіди і розрішити, єсли впрочім будуть розположені

Постановляємо однак, що кождий Наш апробований сповідник може розрішити від задержаного Нами гріха:

1. Хорих, що хочуть приняти св. Причастіє, хочби зі самої побожности;

2. Женихів перед самим вінчанєм;

3. Тих, що вибирають ся в далеку дорогу:

4. Несьвідомих задержаня, коли перший раз сповідаються зі задержаного гріха, при чім належить їх докладно поучити і упімнути;

5. Тих, що відправляють сповідь з цїлого житя;

6. Всїх сповідаючих ся, єсли відложенє розрішеня грозить дїйсно втратою доброї слави;

7. Всїх сповідаючих ся протягом вісьмох днїв в церкві, в котрій відбула ся бодай тридневна духовна місия, з трема принайменше науками денно, почавши від другого дня місиї аж до осьмого дня по єї скінченю.

Замотаний случай (Казус перплєксус): — Єсли викриє ся якась канонїчна перепона до завязаня супружа **в сам день вінчаня, коли вже всьо єсть приготоване до весїля** так, що не можна відложити вінчаня без великих прикростий для сторін, то в сїм случаю, єсли перепона єсть явна, парох не може вінчати женихів, але має просити Епископа о диспензу. Єслиж перепона єсть тайна, **тодї в сїм замотанім случаю, може** сьвященик сам удїлити диспензи від сеї перепони і повінчати женихів, повідомляючи сторону сьвідому перепони о сїм, що він удїляє їм потрібної диспензи.

Зверхне поведенє сьвященика: — Сьвященики мають не лише уважати на се, щоби їх душа була чиста і сьвята, но їх обовязком єсть також уникати в своїм зверхнім поведеню всего того, що моглоби стати причиною згіршеня для других. Не одно, що у сьвіцкого чоловіка анї не разить, анї не дає згіршеня другим, або що навіть єсть для него дозволеним, не лицює сьвященикови і спостережене у него може стати причиною згіршеня для других. А що головно відвідуванє театрів, готелїв та реставраций не єсть вказане для сьвящеників і стає майже все причиною згіршеня для других, проте заказуємо сьвященикам ходити до театрів, а до готелїв та реставраций позваляємо сьвященикам заходити тільки в случаях конечности. Мають однак завсїгди сьвященики звертати увагу на се, щоби готель або реставрация, до котрих в таких случаях заходять, не були злої слави.

Приватні забави і розривки сьвященика нехай будуть того рода і нехай так відбувають ся, щоби навіть і вороги

Церкви і сьвященьства не могли в них знайти нїчого невідповідного. Повага і вплив душпастиря в громаді стоїть і упадає з єго доброю славою.

Зміна обряду: — Арт. 25 і 26 нашого декрету розпоряджує, що Русинам сьвіцького стану, котрі мають правдиве і сталє домівство (доміціліюм) в Канадї, може тільки Конґреґация для Розширеня Віри для всхідного обряду дати позволенє на зміну обряду з причин, які згадана Конґреґация по порозуміню з руським Єпископом узнасть за важні і слушні. А коли-би Русини, що змінили в Канадї свій обряд, колинебудь вернули до старого краю, то вільно їм буде за позволенєм Апостольської Столиці вернути до руського обряду. Таким чином ані приноровленє до латинського обряду, хоч би цїлковите і треваюче через довгі лїта, ані хрест принятий в латинськім обрядї, ані звичай причашати ся в латинськім обрядї, не може потягати за собою зміни обряду.

Єсли котрий з вірних хоче змінити обряд, то має вислати дотичне прошенє до руського Епископа, подаючи докладно і вірно причини, які єго спонукують до сего кроку. Епископ вискаже на письмі свою гадку і перешле письмо до сего Епископа другого обряду, до котрого хоче петент перейти. Той знова Епископ, подавши рівнож свою гадку, перешле поданє петента до Конґреґациї Розширеня Віри, яка вигасть остаточне рішенє. Єсли-би хтось в підступний спосіб укривав свій родимий обряд і прилучив ся до вірних і парохії другого обряду, то сей акт єго, хочби тревав довгі лїта, має бути уважаний за неправний і неважний, а сьвященик, по викритю такого підступного поступованя єсть обовязаний віддалити того вірного з церкви і відмовити єму всяких духовних услуг і відослати до пароха єго родимого обряду, евентуально повідомити сего пароха про случай.

Колиж руський парох довідає ся, що хтось з вірних руського обряду підступно пристав до обр. лат., то має про се повідомити лат. пароха і жадати від него, щоби тому вірному відмовив всяких духовних услуг і відослав єго до єго родимого обряду. На случай непорозуміня має руський душпастир безпроволочно предложити справу свому Епископському Ординариятови.

Колиби котрий з ВВ. Отців довідав ся і мав певні докази на се, що якийсь латинський сьвященик намавляє вірних

руського обряду до переходу на латинський, то нехай дасть Нам про се сейчас знати, без огляду на се, чи сей сьвященик поступив так лише в однім чи в більше случаях.

Інкорпорация Церков: — Кожда церков мусить бути заінкорпорована або на Епископа, де нема єще окремого корпорацийного закона для нашої Церкви, або де вже єсть такий закон, на руську Католицьку Епископську Корпорацию. А що справи інкорпорациі суть дуже ріжнородні, длятого не можна поставити нїяких сталих правил. В кождім поодинокім случаю нехай Всечесні Отцї звертають ся до Епископського Ординаряту, котрий подасть потрібні інформациї.

Іспит конкурсовий: — Молодші сьвященники суть з'обовязані складати через перші чотири лїта рік річно іспит з богословських наук. Матерял до іспитів буде означений з початком кождого року. Іспитувати мають іспитувателї назначені Епископом. Сьвіжо приняті і всї прочі сьвященники можутуь бути покликані до іспиту тогдї і о скілько Епископский Ординарят се узнасть за потрібне. Звільнене від конкурсового іспиту зависить від успіху попереднього іспиту.

КАТЕХИЗАЦИЯ.

І. Всїх вірних в церкві на вечірни: — Кождий сьвященик має строгий обовязок катехизувати в церкві і **дорослих і дїти.** В сїй цїли, на вечірни має мати стало **катехичні** проповіди або вести **катехичну** науку. Сьвященик, котрий занедбує сей сьвятий обовязок стає причиною не лише релїгійного незнаня і несьвідомости вірних, але і причиняє ся таким своїм поступованєм до сего, що несьвідомлений в вірі нарід, легко дає ся відвести від своєї католицької віри ріжним іновірцям, котрі зі своєї сторони нїчого не занедбують, щоби нашу віру знївечити в серцях вірних, а защіпити свою науку.

Проте сьвященик недбалий в сїм напрямі буде потягаий до як найострійшої відвічальности, а коли напімненя і нагана лишуть ся без наслїдку, підпаде суспензиї.

Катехизация має обнимати всї правди нашої віри, а го-

ловно сї, якими ми католики відріжняємо ся від ріжних протестанцких сект і шизматиків.

Для катехичних цїлий приказуємо, щоби кождий сьвященик мав катехизм **Спіраґа** — котрий єсть переведений на руську мову.

II. Дїтий в школї: — Де обставини суть сего рода, що легко можна прийти до школи в означений законом час на науку релїґії, там сьвященик єсть обовязаний відвідувати сї школи і удїляти науки катехизму. Деж знова заходять поважні перешкоди, або трудности що до удїлюваня науки катехизму в школї, там сьвященник має **в лїтнїм часї** збирати дїти в церкві, або в якім відповіднім будинку **щоденно найменше через цїлий тиждень без перерви** і удїляти їм **перед і по полудни** науки катехизму.

По більших містах де обставини сего вимагають належить учити дїти катехизму **вечерами,** в церкві або в церковній гали або в иньшім відповіднім льокали.

Треба звертати увагу головно на се, щоби старанно приготовити дїти до сповіди.

Спільна сповідь дїтий має відбувати ся **чотири рази** до року с. є. на початку і на кінци шкільного року, перед Рождеством і Воскресенєм Христовим. Де єсть відповідне число католицьких дїтий там родичі і шкільні тростиси можуть жадати від учителя, щоби він учив дїтий катехизму. Він **буде міг однак се робити лише за позволенєм душпастиря.** Де учитель до сего надає ся, там душпастир нехай сам просить єго о се, щоби він учив дїтий катехизму, т. є. щоби виучував їх **текст** катехизмового підручника, що для душпастиря буде великою помочею в єго катехитичній працї. Однак також там, де учитель учить катехизму, душпастир єсть обовязаний особисто переводити катехизацию дїтий в спосіб поданий висше, щоби **пояснити** дїтям текст катехизму, котрий они виучили ся на память при помочи учителя і щоби переконати ся, чи учитель не сїє часом злої науки.

Книги парохіяльні: — Кождий парох і місионар мусить обовязково провадити слїдуючі книги:

1.—Метрики: хрещень, вінчань і померших для цїлої парохії або місийного округа і книгу оповідий.

2.—**Книгу стану душ** (liber status animarum), **окрему** для кождої кольонії свого місийного округа. В тую книжку вписує душпастир членів своєї парохії або місиї, враз з їх цілою родиною — зазначуючи при кождій з них єї моральне поведенє і ревність в сповнюваню християнських обовязків. При дітях має зазначити ся, чи були вже сповідані і припущені до св. Причастія. В сій книзї має рівнож бути поданий загальний стан і дух парохії, чи місиї, з окремим узглядненєм товариств шкіл і учителїв. З кінцем кождого року має записати ся в сю книгу число народжень, шлюбів і случаїв смерти. Ся книга має служити також до загальних записок, які можуть улегчити загальну ориєнтацію і служити за вказівки до душпастирської праці. Вона має бути так ведена, щоби, коли прийде сьвіжий душпастир, міг з неї виробити собі докладний образ місиї, головно єї чисельного і морального стану.

3.—**Книгу брацтв,** для кождого брацтва окрему — в котрій записує ся членів і всї справи даного брацтва.

4.—**Книгу церковних приходів і розходів,** для кождої місиї окрему. Ся книга єсть призначена для ужитку самого сьвященика і має єму послужити до легчого провіреня книг касовиг ведених секретаром фінансовим і церковним касиєром.

5.—**Дневник парохіяльний,** оден на цілу парохію або місийний округ. В сій книзї має душпастир записувати щоденно, а принайменше що тиждня або бодай що місяця важнїйші події в єго парохії або місійнім дістрикті, як також свою власну працю і історию дістрикту, о скілько довідає ся. Дневник, се хронїка житя сьвященика і житя єго вірних.

6.—**Книжку діловодства,** де записує ся головно вислані або одержані урядові письма ординариятскі, рядові або церковно - громадскі — з поданєм дати, справи і змісту в кількох словах, як також грошеві посилки.

7.—**Книжка на вписуванє Служб Божих.** В сій книзї мають бути докладно списані всї інтенциї отримані з якого небудь жерела і дати, коли зістали відправлені.

8.—**Книга інвентара церковного і парохіяльного,** в якій

мають бути точно записані всї річи, що суть власностию церкви або парохіяльного дому.

9.—**Книга проповідий і оголошень,** в котрій має записувати сьвященник свої оголошеня в церкві і теми проповідий, які виголосив в році.

Всї вичислені книги має кождий сьвященник вести як найточнїйше і має їх предложити до перегляду підчас канонічної візитації парохії. Сим розпорядженєм не накладаємо нїякого нового тягару на душпастирів, се обовязок злучений нерозривно з урядом кождого душпастиря і то обовязок великої ваги.

Коли наш сьвященик зі слушних причин охрестить або увінчає або похоронить якого вірного латинського обряду, то акту сего не може вписувати в свої парохіяльні книги, але має переслати дотичний документ або латинському місцевому душпастиреви, або єсли єго в даній місцевости не ма, дотичному латинському Ординариятови.

Колєкти: — Наколи в місцях, де нема душпастиря для обох обрядів, вірні одного обряду передадуть душпастиреви відмінного обряду колєкти, які роблять на специяльні цїли, як будову власної церкви і т. п., то обовязком сего душпастиря єсть записувати сї колєкти в **окремій книжцї** і переховувати їх на сю цїль совісно.

Нераз лучають ся кольонії, де вірні обох обрядів задумують будувати **спільну** церков і на сю цїль збирають складки. Як засаду треба приняти, щоби до будови **таких спільних церков не допускати.** А коли вірні обох обрядів складають гроші, то належить записувати **в осібних книжках** датки від вірних руського і латинського обряду — і цїлу справу передати Ординарятови, котрий в порозуміню з дотичним лат. Ординарятом порішить, що треба робити.

Мішаної віри супружа: — Тому що супруже поміж католиками а єретиками або шизматиками получене єсть з великою небезпекою утрати віри так зі сторони католицької, котра заключує супруже, як також зі сторони дїтий, народжених з такого супружа, проте Ми згідно з Апостольською Столицею наказуємо, щоби кождий душпастир при всякій нагоді перестерігав вірних перед такими супружами і старав ся всїми дозволеними способами перешкодити єго завязаню.

Колиж вже ніяким способом не дасть ся перешкодити завязаню такого супружа, анї сторона некатолицька не хоче приняти католицької віри, тодї можна просити о диспензу єсли:

1) сторони дадуть **письменну** згоду на законом приписані услівя;

2) єсли суть важні канонїчні приписи.

Услівя законом приписані суть: а) приреченє обох сторін, що не будуть заключали супружа перед некатолицьким пастором; б) Приреченє зі сторони некатолицької, що полишить сторонї католицькій повну свободу сповняти приписи свого віроісповіданя; в) приреченє зі сторони католицької, що будє по силам старати ся, щоби навернути некатолицьку сторону на католицьку віру; г) заява обох сторін в формі контракту, що всї дїти будуть вихованї в католицькій вірі.

Всї ті приреченя і заяви мають бути дані на письмі, а заява що до вихованя дїтий в католицькій вірі, має бути зроблена **в формі контракту з точним захованєм вимог місцевого цивільного закона.** Душпастирі суть зобовязані в совісти під тяжким гріхом перестерігати, щоби всї приреченя були виповнювані.

Кромі виповненя услівій, потреба до позволеня на супруже мішаної віри єще і дуже важної причини — як пр. небезпека, що заключать супруже перед некатолицьким пастором, що возьмуть т. з. цивільний шлюб і т. п.

Оповідий такого супружа зовсїм не голосить ся в церкві, лише жадає ся від сторін, щоби предложили "лайсенс".

Душпастир має лише приняти від женихів заяву, що заключують супруже, котру вони можуть висказати або словами присяги поданої в требнику, або иншими рівнозначними, і то не в церкві, але в захристиї, або в парохіяльній канцелярії, або в якім небудь домі і без жадних богослужебних риз і обрядів.

Наколи-би заходила дїйсна небезпека, що женихи готовї удати ся до іновірного сьвященика або пастора з сеї причини, що їм відмовляє ся благословленя шлюбу в церкві і після приписаного обряду, то в сїм случаю треба справу предложити Епископському Ординариятови до порішеня.

Монахи: — Монахи, що суть заняті в душпастирській праці, підлягають у всім, що відносить ся до душпастирства і уділюваня св. Тайн не своїм настоятелям, але Епископови. Проте всї заряджења Епископа, що відносять ся до душпастирів, обовязують не лише сьвіцьких сьвящеників, але також і монахів.

Незнані сьвященики: — Незнаним або належачим до другої епархиї сьвященикам не можна позволити правити Службу Божу або справляти якісь церковні чинности, доки не викажуть ся грамотою виставленою їх Ординариятом, котра має ствердити їх законне висьвячене, добрі обичаї і що вони не підлягають нїяким цензурам.

Правильно має такий чужий сьвященик предложити згадану грамоту місцевому Ординариятови і дістати від него позволенє правити Службу Божу. Парох може однак позволити ему правити Службу Божу кілька разів, єсли предложить грамоту від свого Епископа, хочби не мав позволеня від місцевого Ординарияту.

Се розпорядженє обовязує так сьвіцьких сьвящеників і їх церкви, як також монахів і монастирські церкви.

Церковних тростисів треба поучити, що не можуть позволити нїякому чужому сьвященикови правити Службу Божу в церкві, доки не викаже ся грамотою виставленою Епископом Канадийських Русинів.

Новонавернені з єреси або шизми: — Досить часто лучає ся, що єретики і шизматики навертають ся або приступають до католицької Церкви. Під єретиками треба розуміти розуміє ся і тих, що тут в Канаді пристали до якої небудь протестанцької церкви, або стали т. з. індепендентами. Коли котрий з них хоче приступити до католицької Церкви, то треба придержувати ся такого поступованя:

1. Сьвященик має передовсїм совісно вивідати ся, чи постулянт хоче приступити до католицької Церкви з перекоианя о єї правдивости, чи може єсть ведений до сего кроку нечесними мотивами.

2. Відтак треба єго обучити докладно о головних правдах католицької віри.

3. За сей час має сьвященик предложити письменно справу Епископови і просити Єго о позволенє приняти постулян-

та до католицької Церкви. **Тільки за позволенєм Епископа.** можна принимати єретиків або шизматиків до католицької Церкви. Розрішати від клятви має в Канадї кождий сьвященик Нами апробований

4. Діставши дотичні власти від Епископа, треба совісно пересьвідчити ся, чи постулянт зістав важно охрещений. Єсли заходять поважні сумнїви, що до важности хрещеня — тут в Канадї сумнїви дуже часто будуть зовсїм поважні — тогдї треба насамперед охрестити постулянта **під услівєм:** "єсли єще не хрещений."

5. Відтак належить вислухати сповіди кающого ся з єго шїлого житя. Сповідати належить такого постулянта не в церкві, але в притворі. По сповіди не можна зараз розрішати кающого ся єретика, но треба єго ввести до церкви і відобрати від него публичне ісповіданє віри перед тетраподом, на котрім має бути положене св. Евангеліє. По ісповіданю віри каючий ся цїлує св. Евангеліє, а сьвященик удїляє єму розрішеня уживаючи до сего звичайної форми. Відтак проголошує формальне принятє постулянта до католицької церкви словами: "Властию даною менї Епископом Кир Н. я єрей Н. принимаю тебе Н. до католицької Церкви."

Коли-би однак каючий ся єретик був перед тим услівно хрещений, то і розрішенє удїляє ся услівно.

Часто лучає ся, що Буковинцї та Росияне суть шизматиками в добрій вірі, отже лише матеряльними і тому не підпадають клятві. Треба однак завсїгди для безпечности розрішити єго від клятви.

Обдовженє церков: — Парох і тростиси можуть затягнути довг на церковну громаду без окремого дозволу Ординарияту найвисше до висоти $100. Щоби громада церковна могла засягнути більший довг, чи то в формі пожички, чи в який инший спосіб — на се треба згоди більшости громади і на основі тої, письменної згоди Епископа. В противнім случаю акт буде неправний і неважний.

Коли яка церков вже єсть обдовжена, то парох має доложити всяких старань до сего, щоби церковні доходи були в першій мірі обернені на сплаченє сего довгу.

Сьвященикови **не вільно** підписувати нїяких векслїв або довжних скриптів церковної громади.

Обезпеченє: — I. На случай смерти: Кождий сьвіцький сьвященик нашої Епархиї мусить бути обезпечений на случай смерти в однім з обезпечуючих товариств. Назву товариства і число своєї асекурацийної полїси мають сьвященики подати до Ординарияту. Сьвященик, котрого не хоче приняти в обезпеченє нїяке товариство, має про се рівнож повідомити Ординарият.

II. Церков: Кожда церков, як також всї церковні будинки мусять бути обезпечені в якімсь певнім асекурацийнім товаристві. Асекурацийну полїсу має парох або переховувати в уряді парохіяльнім, або переслати до перехованя Епископського Ординарияту. Кождий сьвященик має подати до Епископського Ординарияту назву асекурацийного товариства, в котрім суть обезпечені церковні будинки і число полїси. Нашим бажанєм єсть, щоби всї церковні будинки, бодай всї одної провінциї, були обезпечені в однім і тім самім асекурацийнім товаристві. Ми подамо такі товариства до відома, як лише засягнемо докладні інформациї. **Наказуємо, щоби всї церковні будинки по кольоніях були або оборані або ровом окопані навкола для забезпеченя від огню коли горять прери або лїси. Се єсть дуже важна річ і має значінє при оплатї асекурациї, бо асекурацийні товариства числять собі оден процент більше премії, де таких окопів нема.**

Обряд: — Наказуємо, щоби сьвященики строго придержували ся всїх приписів обрядових поданих: для Служби Божої в "**Служебнику**"; для удїлюваня св. Тайн і осьвячень в "**Требнику**", виданя Ставропиґійського Інститута у Львові 1905 р.; а для всїх иньших церковних чинностий в "**Типику**", виданім Отцем Пралатом Ізидором Дольницьким.

Одїж сьвященика: — Заряджуємо, щоби сьвященики Наші, що до ношеня реверенди, строго придержували ся звичаю сих околиць — в яких перебувають. Де єсть звичай що сьвященики ходять убрані в реверенду, там того звичаю треба придержувати ся. Деж єсть противний звичай, там можуть носити **чорну одїж**, однак мусять мати все клєрикальний ковнїрець. Заказуємо сьвященикам уживати сьвіцьких ковнїрців і краватки, або ясних убрань.

І. Опіка над іміґрантами: — В якім невідраднім положеню знаходять ся наші Русини, коли висядуть з корабля на канадийську землю, се кождому з нас відомо. Чужий край і незнанє бесїди робить нашого іміґранта зовсїм безрадним і безпомічним. Се використовують несовісні аґенти нераз в нелюдяний спосіб. Проте кождий сьвященик, а головно сї, що суть в портових містах, мають сьвятий обовязок заняти ся по силам і змозї сими бідними людьми та заопікувати ся ними. Головно повинні вони заопікувати ся молодими женьщинами та дївчатами, котрі дуже часто їдуть без нїякої опіки, щоби вони не дістали ся в несовісні руки. Добре би було, щоби сьвященики в портових містах постарали ся о таке місце поміж нашими людьми, де-би сї женщини знайшли захист певний і за малі гроші, доки не дістали-би якогось занятя.

Вже тепер суть стало на стациях і в пристанях в Квебеку сьвященики, котрі занимають ся іміґрантами. Та много могли би зробити єще в сїм напрямі і сї наші сьвященики, котрі суть в портових містах. Легко довідати ся, коли приходить корабель, чи потяг, котрий везе наших людий, та піти відтак чи до пристани чи на стацию, та подати бодай добрі ради нашим людям. Коли Бог позволить, що число наших сьвящеників збільшить ся, тогдї ми будемо мати в кождім портовім місци окремого сьвященика, котрий буде мав опікувати ся іміґрантами. Та і тепер не сьміємо занедбувати сего нашого обовязку, але треба нам в сїм напрямі робити, що в нашій силї.

ІІ. Опіка над хорими: — Нїчим так не з'єднає собі священик любови і привязаня своїх вірних, як тим, що заопікує ся хорими в своїй парохії. Сьвященик не має чекати аж єго хтось покличе до хорого, котрий лежить вже може на смертній постели. Сьвященик як добрий пастир має сам з власної охоти принести слова потїхи та прийти з помочею сим, що лежать зломані недугою. Опіка над хорими, се у сьвященика не лише дїло милосердія, але один з найважнїйших його обовязків. **Проте наказуємо, щоби по містах кождий душпастир відзідував що тиждня в означений день сї шпиталї, в котрих звичайно знаходять ся хорі Русини.**

Кромі сего наказуємо рівнож, щоби наші сьвященики

охотно відвідували і сих хорих, що лежать в приватних домах, та несли їм і пораду і поміч таку, яку в даних обставинах можуть їм дати.

Великою помочию в сім ділі може стати для сьвященика сестрицтво женьщин, котре-би мало власне на цїли помагати сьвященикови в несеню опіки і помочи хорим. Таке Сестрицтво вже істнує в кількох місцях і єго праця вінчає ся гарним успіхом. І певною єсть річею, що воно дасть ся оснувати всюда по містах і по кольоніях.

III. Опіка над убогими і безробітними: — Одним з обовязків душпастиря єсть се, щоби він нїс по можности поміч своїм убогим та безробітним парохіянам. Своїм особистим вплывом може кождий сьвященик много причинити ся до сего, щоби бідні дістали запомогу від добродійних товариств, а безробітні заняте. Нашим бажанєм єсть, щоби в кождій парохії, головно по містах зістали основані парохіяльні спомагаючі товариства, котрі мали-би на цїли і спомагати убогих і помочи безробітним в вишукуваню занятя. Коли таке товариство зістало би законно признане, то могло-би дуже много добра зробити для наших бідних людий; приміром на се єсть таке товариство в Віннїпеґу.

Оповіди: — Загальний церковний закон вимагає, щоби оповіди голосили ся в парохіях обоїх женихів, наколи они на лежать до ріжних парохій. Проте сьвященики мають обовязок перестерігати сей закон о скілько се в наших канадийських відносинах можливе. Кромі сего вимагає закон, щоби на случай, коли котре з женихів не мешкає ще шість місяців в парохії де має відбути ся вінчанє, голошено оповіди і в сїй парохії або місийнім окрузі, з відки походить сторона.

Згаданих законів мають придержувати ся душпастирі в сих случаях, коли місцевість, з котрої сторона прийшла, має свого руського пароха або місионаря.

В наших однак обставинах часто буде се неможливе до переведеня — з огляду на широкі простори і з огляду на се, що не все легко знати, на котрій кольонії знаходить ся дотичний душпастир — через що проволїкало-би ся дуже вінчанє. Зазначуючи загальний закон, котрого в засаді належить

ся придержувати, даємо власть сьвященикам диспензувати від оповідий в другій парохії, що має стати ся **зовсім дармо.** Осуд причин до звільненя полишаємо совісти душпастирів. Сей акт має бути занотованим в предшлюбнім протоколї. При звільнуваню від оповідий мають душпастирі всегда звертати на се увагу, чи дійсно єсть до сего вистарчаюча причина. За достаточну причину певно не може послужити се. що женихи хотїли-би чим скорше звінчати ся.

Орґанїзованє церковних громад: — Кожда церковна громада має бути з'орґанїзована на основі "Статута руськокатолицької Церкви в Канадї", виданого руським Епископським Ординариятом 1913 р.

Дїстати можна сей Статут в Епископській Канцелярії. ВВ. Отцї мають обовязок докладно витолкувати народови поодинокі точки статута, а коли-би громада бажала зміни якої точки в Статутї, то сю справу мають ВВ. Отцї предложити Епископському Ординариятови до порішеня. Головна річ в цїлій орґанїзациї єсть, щоби церков і церковні будинки та посїлости були заінкорпоровані відповідно. (Гл. під словом "Інкорпорация"). В орґанїзованю нових церковних громад належить поступати зі всякою терпеливостию, та сим не належить ся знеохочувати. Кермуючись любовію і душпастирською розвагою зможе сьвященик всюда перевести орґанїзацію після наших розпоряджень.

Парохіяльна Служба Божа: — В місцях, де нема **канонїчно еригованої** парохії, душпастирі не суть з'обовязані ані "екс юстіціа", ані "екс карітате" правити Службу Божу в Неділї і Сьвята за парохіян. Випадає однак, щоби, з любови до душ повірених собі, в неділї офірували за них безкровну жертву.

Переховуванє НС. Тайни Евхаристиї: — Переховувати НС. Тайну Евхаристию можна лише в сих церквах, при котрих сьвященик має свій осїдок. Длятого не вільно жадному сьвященикови без осібного позволеня Ординарияту лишати НС. Тайн в церквах на кольоніях, хочби там доїздив навіть що тиждня. Колиж лучить ся, що покличуть сьвященика до хорого, тоді сьвященик, єсли єсть на сей час в місци осїдку, має взяти після потреби НС. Тайни зі собою, або у хо-

рого відправити Сл. Божу. Ключик від кивота, в котрім переховує ся НС. Тайни, має бути завсїгди під дозором сьвященика і переховувати ся в відповіднім і безпечнім місци. Не вільно лишати єго на престолї, а в закристиї можна єго лишити, але в місци, яке можна замкнути на ключ.

Перед НС. Тайнами має сьвітити ся т. з. вічна лямпа, наповнена оливою. Лямпа має бути сего рода, щоби не стала причиною огню. Диспенза від сьвіченя вічної лямпи, де дїйстна потреба заходить, може бути дана через Ординарият.

Переховуванє парохіяльних книг і грамот: — Книги парохіяльні і грамоти повинні бути переховувані так, щоби були забезпечені від огню, крадїжи або знищеня. До такого перехованя найлучше надають ся огнетревалі каси або шафи, тому єсть пожаданим, щоби уряди парохіяльні їх мали і переховували в них також цїннїйші церковні знаряди.

Покута: — При сповіди вірних другого обряду, має сповідник уважати на се, щоби накладати такі молитви або такі дїла покути, які суть в уживаню в обрядї того, що сповідає ся.

Посьвідки хресту і вінчаня: — При кождім хрестї і вінчаню, мають сьвященики видавати сторонам "посьвідки" на картках, виданих Епископським Ординариятом. Дохід зі сих карток іде на сиріцкий епархияльний фонд. Картки сї завів Епископський Ординарият на се, щоби можна в данім случаю провірити в легкий спосіб чи дані особи суть важно охрещені евентуально звінчані.

Посьвяченє церкви: — Лише сї церкви будуть в будучности Епископом посьвячені, котрі вільні суть від всяких довгів.

Пости, загальниці і заказані і осьвячені часи: —

I. Пости: —

1. В навечеріє Богоявленія... 5 (н. ст. 18) сїчня.

2. Св. Чотиредесятниця: від Понедїлка Сиропустного до Великої Суботи включно.

3. Петрівка: від Понедїлка по Недїли Всїх Сьвятих до 28 червня (н. ст. 11. липня) включно.

4. Спасівка або Успенський Піст: від 1. (14 н. ст.) серпня до 14 (27 н. ст.) серпня включно.

5. В день Усїкновенія глави св. Йоана Хрестителя, 29 серпня (11 вересня н. ст.)

6. В день Воздвиженія Честного Хреста 14 (27 н. ст.) вересня.

7. Филипівка: від 14 (27 н. ст.) падолиста до 24. грудня (6. сїчня н. ст.) включно.

8. Середи і Пятницї крім загальниць. Однак після практики в Канадї і згідно з арт. 33. нашого Декрету середа є днем постним лише в часї постів.

II. Загальницї: —

1. Від Різдва Христового до Навечерія Богоявленія включно, т. є. від 25 грудня (7 сїчня н. ст.) до 4 (н. ст. 17) сїчня.

2. Від неділї о Митарю і Фарисею до неділї о Блуднім Синї.

3. В Сьвітлий тиждень.

4. Від Сошествія св. Духа до Неділї Всїх Сьвятих.

III. Заказані і осьвячені часи: —

1. Всї Середи і Пятницї.

2. Від початку Филипівки до Богоявленя включно.

3. Від Понеділка Сиропустного до Світлої Суботи включно.

4. В Петрівку, як висше.

5. В Спасівку, як висше.

6. В день Усїкновенія глави св. Йоана Хрестителя, як висше.

7. В день Воздвиженя Чесного Хреста, як висше.

З важних причин може сьвященик дати шлюб і в середу диспензуючи сам.

Оповіди можна голосити і в постнім часї.

Похорон церковний: — Похорону церковного належить відмовити: а) дїтям, котрі померли без хресту. Вони мають бути похоронені на непосьвяченій части кладовища, призначеній на сю ціль.

б) Всїм єретикам, шизматикам, відступникам, виклятим поіменно і явно; тим що сьвідомо з розмислу поповнили самоубійство, єсли вони не дали нїяких знаків каяня перед

смертию: тим, котрі прилюдно т. є. при сьвідках відказали ся приняти св. Тайни в недузї і померли нерозкаяні, вкінци тим, що вели явно згіршаюче житє і умерли без розкаяня.

в) Всїм тим, що належали до товариств осуджених і заказаних Церквою і то навіть тоді, коли вони вправдї приняли св. Тайни перед смертию, але члени товариства офіцияльно і з відзнаками беруть участь в похоронї. Коли член такого товариства умре без св. Тайн, але зі знаками каяня, то можна єго поховати, але без паради.

г) Церков наказує рівнож відмовити церковного похорону сим, про котрих люде знають, що вони раз в рік не відправили великодної сповіди і померли без нїякого знаку каяня. В сїм случаю належить однак обережно поступати, а єсли час позволить то засягнути ради Епископа, єслиж нї, то розсудити так, як лучше буде на славу Божу і спасеніє душ.

В сумнївї, коли не можна засягнути ради Епископа, не хай сьвященик більше поводить ся милосердієм, але і уважає, щоби з єго дїланя не вийшло згіршенє вірних або погорда віри.

Преса і лїтература: — Обовязком кождого сьвященика єсть звертати бачну увагу на се, щоби наш нарід не читав книжок або часописий, які виступають явно проти католицької Церкви та сїють засади впрост противні католицькій моралї. А ще більше належить остерігати нарід перед такими часописями, котрі під покришкою народолюбства і поступовости підступним способом защіплюють в серця читачів нездорові засади та баламутять їх уми. Проти таких часописий треба виступати і в церкві і поза церквою, а тим, що їх читають упірно мимо напімненя, **належить відмовити розрішеня**, доки не перестануть їх читати. З другої сторони єсть обовязком всїх ВВ. Отців ширити нашу українську католицьку пресу і наші католицькі видавництва. Се і церковний і народний обовязок всїх ВВ. Отців ширити добрі письма поміж нашим народом, а випирати часописи і лїтературу, що лише підкопує мораль і длятого Ми жадаємо, щоби ВВ. Отцї сей свій сьвятий обовязок сповняли як найсовіснійше. Головно повинні сьвященики уважати на се, щоби в читальнях не було злих часописий та книжок.

Приноровленє вірних руського обряду до латинського: —

1. В місцях де **нема анї руської церкви, анї руського кат. сьвященика,** або де **доїзд** до руської церкви єсть з причини великого віддаленя получений з **великими трудностями, можуть** вірні руського обряду приноровити ся **цїлковито** до обряду латинського, з того однак нїяк не слїдує зміна обряду. Арт. 24 Декрету. В таких місцях отже можуть вірні руського обряду принимати св. Тайни, заховувати сьвята і пости, слухати Служби Божої і взагалї виповняти всї свої християнські обовязки після латинського обряду. Декрет одиак не змушує їх до сего, бо каже виразно "валєбунт", а не "дебент" або "тенентур" (пор. сказане під словом: Розрішенє) Певно, що треба нам напоминати нарід, щоби в місцях, де нема нїколи своєї Служби Божої, або дуже рідко, він ходив до латинської церкви, щоби Тайну великопостної сповіди і великодного св. Причастія приняв там з рук латинського сьвященика, однак змушувати вірних Русинів до сего не хотїв анї Апостольський Престол, анї Нам не можна.

Причини до сего відомі кождому, хто знає відносини латинського і руського обряду в Галичинї, звідки як раз походять наші вірні. Для простого народу віра, обряд і народність, се нерозлучні добра. За зміною обряду слїдує у нашого народу все і зміна народности. Проте змушувати нарід до приноровленя до лат. обряду, се в очах загалу, латинщити нашу Церков і винародовлювати Русинів. Звідси ненависти, а навіть страшні братовбійчі війни поміж Русинами і Поляками і поміж Русинами унїятами і шизматиками; звідси і закиди проти Апостольської Столиці і Унії, що се вони провадять до винародовленя Русинів і до златинщеня руської Церкви. Що сї закиди зовсїм безпідставні і проте неслушні, се видно хочби і з сего послїдного декрету, де Столиця Апостольська стає по сторонї чистоти нашого обряду та забороняє строго зміняти єго або намовляти когось до зміни обряду.

Наш нарід рідко учащає на латинські богослуженя ще і з тої причини, що лат. обряд, єго форма і єго язик для него зовсїм незрозумілі. Треба отже нам поучати відповідно нарід о єго християнських обовязках, о сїм, що віра, обряд і народність се річи зовсїм відрубні та з натиском повтаряти,

що часове приноровленє до латинського обряду не потягає нїяк за собою зміни обряду. Спасенє душі се великий обовязок, се цїль, ходженє до церкви і приниманє св. Тайн, се средства.

2. З огляду, що рїжниця календаря руського і латинського як і відмінна дисципліна обох обрядів спричинює нераз вірним нашого обряду великі трудности в захованю святочних днїв та постів, Апостольська Столиця позволила Русинам **в цїлій Канадї**, без огляду на се чи єсть де руська церков або сьвященик, чи нї, заховувати **днї сьвяточні і пости** після звичаю і дисципліни місцевостий, в яких они перебувають. В неділї однак і сьвята, що припадають на той сам день в обох обрядах, суть обовязані вірні руського обряду вислухати Служби Божої у власнім обрядї і в своїй церкві, єсли єсть в місци і в нїй править ся тодї богослуженє.

Колиж нема Служби Божої в руськім обрядї, **то сї, що придержують ся дисципліни латинського обряду,** мають вислухати єї в церкві обр. лат. Розуміють ся, що вони мусять ся в такий сьвяточний день повздержати від працї. Се часто може лучити ся по містах, так, що пр. вірні руського обряду не можуть заховати сьвята Різдва Христового в сей час, коли випадає після нашого календаря. Вони повинні отже заховати его враз з латинниками. Єсть дуже пожаданою і вказаною річею. щоби душпастирі в такі латинські сьвяточні днї відправляли в своїй церкві богослуженє в часї, в якім звичайно вони відправляють ся в сьвята або неділї. щоби вірні могли в сей день також вислухати Служби Божої в своїм обрядї та не відчужували ся від свого обряду.

Сповідь великопостну мають однак вірні відправити в часї означенім після руського обряду.

Причастія часте і щоденне: — Душпастирі повинні заохочувати людий до частого і щоденного св. Причастия. Се єсть бажанєм Ісуса Христа і Церкви католицької, щоби вірні як найчастїйше приступали до св. Причастия і то не лише дорослі, але і дїти, котрі вже раз були допущені до св. Причастия. (Св. Конґр. Соб. 20 Дец. 1905). Обовязком однак сьвящеників єсть поучити вірних, шоби не з людських зглядів, але з любови до Ісуса Христа в НС. Тайнах утаєного принимали часто або і щоденно св. Причастіє. Що до розположеня душі, вимаганого до частого або щоденного св. При-

частія, то сьвятости НС. Тайн відповідає найбільше, щоби принимаючі Евхаристийного Ісуса, були вільні від всякого простительного гріха, поповненого з розвагою; вистарчить однак, щоби були вільні від тяжких гріхів і приступали до св. Причастія з жалем щирим за всї гріхи і з постановою більше не грішити. Треба рівнож поучити нарід, що не конче треба сповідати ся перед кождим св. Причастиєм, що св. Сповідь єсть лише тодї конечною, коли хто має тяжкий гріх, а впрочім вистарчить жаль за гріхи повседневні. Однак сї, що причащають ся часто, або й щоденно, повинні і частїйше сповідати ся, пр. що місяця, щоби сьвященик міг знати стан їх душі.

Заряджуємо проте, щоби сьвященики всюда заводили сей звичай частого і щоденного св. Причастия, бо досьвід учить, яке велике благословенє зсилає Ісус на громаду, де сей звичай істнує. Треба однак поучити вірних, що тільки за порадою сповідника можуть приступити до частїйшого або щоденного св. Причастия. Щоби вірні могли часто або щоденно приступати до св. Причастия, то мусять бути добре обучені в правдах віри, а головно добре знати і розуміти науку о НС. Тайнї Евхаристиї. Длятого наказуємо, щоби сьвященики часто проповідували о НС. Тайнї Евхаристиї і частім і щоденнім св. Причастию, а празник Пресьвятої Евхаристиї обходили з як найбільшим торжеством.

До поширеня сего звичаю частого і щоденного св. Причастия причиняє ся брацтво Апостольства Молитви. Про се гляди під словом "Брацтва".

Проповіди: — Кождий душпастир єсть обовязаний в неділї і в торжественні сьвята виголосити на Службі Божій і на вечерни проповідь так, щоби она була для кождого зрозумілою. В проповіди не сьміє сьвященик уживати слів ображуючих одиниці або громаду, бо проповідь се голошенє слова Божого. Єсли треба упімнути громаду, то се має сьвященик зробити в лагідний спосіб по проповіди, а не в самій проповіди, в котрій можна лише в евангельський спосіб — і загально говорити про провини, їх згубні наслїдки і т. д., щоби тим способом розположити слухачів до успішного приняття напімненя.

Рівнож всї справи полїтичної натури суть з проповідий виключені.

Кромі сего кождий сьвященик має **пляново** проповідувати т. є. **уложити собі плян** проповідий бодай на пів року, плян, котрий-би представляв в собі якусь цїлість. Доривочний вибір теми не приносить або жадного хісна, або дуже малий. Теми проповідий мають бути записані в книжцї на се призначеній, котру підчас канонічної візитациї має сьвященик предложити, яко документ своєї плянової працї. — З огляду на потребу ученя народу приказуємо уживати катихизму о. Шпіраґа і з него проповідувати особливо на вечірни. Проповідь взагалї не повинна тревати довше як пів години. На торжественні сьвята, проповідь має відповідати духови торжества. Длятого, в торжественні сьвята треба перервати означений цикль проповідий, а вибрати тему, що відповідає сьвятови.

Протокол предшлюбний: — При переведеню предшлюбного протоколу мають душпастирі звертати увагу головно на се: 1) Чи обучені суть достаточно обоє женихи в правдах віри і чи знають молитви. Єслиж нї, то обовязком душпастиря єсть постарати ся о се, щоби перед шлюбом їх поучити принайменше о головних правдах віри; 2) Чи не звязане єсть котре з женихів вже попереднім важним супружем. Про се треба як найсовіснїйше упевнити ся, бо на жаль, лучають ся случаї каригідного ошуканя в сїм зглядї. На се головно треба звертати увагу при особах старших або вдівцях та вдовах. Предложенє "лайсенсу" не все єсть достаточним доказом на правдивість заяви зі сторони женихів. Найлучше можна пересьвідчити ся о сїм з дотичних документів або через достовірних сьвідків.

3) Чи дївчина не єсть ким присилувана.

4) Чи не заходять иньші канонічні перешкоди.

(Гляди також коментар до "Не Темере").

Робітники в лїсах і на желїзничих дорогах — їх душпастированє: — Велику трудність справляє тепер душпастированє сих, що нераз цїлими роками працюють по лїсах або при будові нових торів. До сих трудно дістати ся, трудно їх зібрати разом і трудно нераз промовити до їх сердець. І для сих робітників здали-би ся окремі сьвященики. Але ми і тепер можемо ними бодай троха заопікувати ся. І так повинні сї сьвященики, з котрих парохій люде їдуть на таку

роботу, старати ся про се, щоби вони перед своїм виїздом висповідали ся і дати їм відповідні науки, в котрих повинні наставати головно на се, щоби вони не занедбували молитви, та щоби вистерігали ся безбожних та нечистих бесїд. Колиж сї робітники повернуть назад, тодї знова повинні напімнути їх в проповіди, щоби не пропивали або иншим способом не тратили зароблепого гроша. Нераз лучить ся, що десь в місийнім окрузї сьвященика роблять як раз такі робітники. Тодї сьвященик повинен відвідати їх в якийсь означений час, та по можности відправити їм Службу Божу та загріти проповідию до витреваня в добрі.

Як найобережнїйше треба уникати навіть підозріня, не наче-би сьвященик приїхав на се, щоби заробити гроші. Не треба домагати ся від них нїчого, а задоволити ся їх добровільними датками.

Розрішенє: — 1. Не можна відмовити розрішеня тим,що не з погорди, анї неприхильности, але з иншого якогось зглядy не сповняють заповіди слуханя Служби Божої в неділї і сьвята в місцях, де не править ся Сл. Божа в їх обряді, хоч могли-би вислухати Службу Божу відправлену в їх місцевости після обряду латинського. Кождий однак душпастир повинен напоминати їх, щоби слухали Служби Б. в латинських церквах, коли нема своєї, поучаючи їх, що через се вони сповняють обовязок слуханя Служби Божої, а не зміняють свого обряду та вказуючи на се, що оден і той сам Христос приносить ся в жертву на наших і латинських престолах.

2. Тих, що не хочуть, хоч можуть, заплатити вкладок чи то парохіяльних чи епархіяльних, належить віддалити від сповіди яко нерозположених, если не приречуть щиро, що заплатять.

Самопоміч. — Фонд немічних руських сьвящеників в Канадї: — Щоби сьвященикам нашої епархиї, котрі з причини старости або недуги, яка опанує їх серед душпастирської праці, а не з їх легкодушности стануть на час, або досмертно нездібними до праці, забезпечити матеріяльну поміч, заряджуємо, щоби кождий сьвященик так сьвіцкий як і монах в душпастирській службі, платив $2.00 місячно до фонду немічних сьвящеників, почавши від 1-го цьвітня 1915 р.

Се заряджене даємо по засягненю гадки майже всего духовеньства нашої Епархиї.

До заряду фонду буде вибрана окрема комісия зі сьвящеників, котра випрацює відповідні статути, а Ординарият постарає ся о затвердженє сеї институциї в Римі.

Сьвіцкий супружий закон: — Ми завсїгди обстоюємо за сим, що про важність супружа має судити лише Церков, та що всї закони, які в сїм напрямі видає держава суть лише чистою узурпациєю неналежних їй прав. Та в виду сего, що і Канадийські Правительства узурпували собі власть ставити услівя що до важности супружа і т. д., проте в інтересї сторін і для уникненя неприємностий треба, щоби наші сьвященики узглядняли і приписи сьвіцьких супружих законів. Сї закони суть окремі для кождої провінциї Канади і суть оголошені в книжциї під заголовком "Мерріедж Ект". Сю книжочку дістає ся даром з "Департамент оф Агрікулчур".

Нехай отже кождий сьвященик постарає ся о сю книжку і придержує ся єї для уникненя неприємностий зі сторони ряду.

Сестри — їх школи і сиротинцї: — Най зважуть наші сьвященники як великої ваги суть в нашім церковно народнім житю сиротинцї та школи, котрі ведуть наші руські законниці і нехай всї мають собі за обовязок причинити ся до їх розросту і сили. Передовсїм треба глядїти за тими, що мають покликанє до монастиря та відповідно ними заопікувати ся і висилати до монастирів. Відтак повинні сьвященники посилати українські дїти на вихованє до шкіл, які ведуть Сестри. А що Сестри суть змушені ходити по колєктї, проте повинні сьвященники в своїх парохіях і місийних округах все горячо поручити Сестер милосердию парохіян.

Слуги сьвященника: — Слуги жіночого пола мають мати канонїчний вік і бути доброї слави та бездоганних обичаїв, так щоби їх побут в домі сьвященника не дав причини до підозрінь або згіршеня. Сьвященики нехай не допускають до сего, щоби слуги сї засїдали спільно з ними до стола, або в їх товаристві показували ся на улици або ішли на забави. Сьвященник нехай стереже ся всякого рода споуфаленя зі служачою і нехай нїколи не позволяє служачій мішати ся в справи, що до неї не належать.

Служба Преждеосьвященних дарів: Ся служба має відправляти ся в Середи і Пятниці Чотиредесятниці і в Понеділок, Второк і Середу Великого Тиждня. Жадному сьвященникови не вільно правити в сї дни иньшої Служби Божої без окремого письменного позволеня на се уділеного Епископским Ординарятом. Причиною до позволеня може бути пр.: потреба Служби Божої для запричащаня вірних, недостаточна платня сьвященника і т. п. По одержаню позволеня має ся правити в сї дни Службу св. Йоана Золотоустого.

Службові інтенції: — Наказуємо, щоби наші сьвященники, придержували ся що до речинця відправи платної Служби Божої розпорядженя Конґреґациї Соборів, котра постановляє, що сьвященник має відправити одну інтенцию протягом місяця, сто протягом шістьох місяців, а більше або менше число в відповідно довшім або коротшім речинци. (S. Cong. Concilii 11. Maii 1904.) (Так пр. 50 інтенций треба відправити протягом найдовше 3 місяців і т. д.). Відтак наказує дальше згаданий декрет, щоб не брати більше інтенций як лише тілько, кілько можна відправити протягом одного року, числячи від дня одержаня інтенциї. Розуміють ся, що, коли сторони бажають собі, щоби їх інтенция була відправлена в коротшім речинци, або самі годять ся на довший речинець, або дають більше інтенций, як можна в році відправити, то їх воля має бути ушанована. Колиж який сьвященник прийме більше Служб Божих, як може в році відправити, то надвижку має з кінцем року перселати до Епископского Ординаряту. Колиж, за згодою Епископа передасть якомусь иньшому, добре собі знаному сьвященикови, то най не забуває, що він доти не єсть звільнений від особистого тягару відправити сї Служби Божі, доки певно не знає, що тамтой сьвященик сповнив сей обовязок. Сьвященики, котрі хочуть дати Служби Божі до відправи сьвященникови з другої епархії, мають переслати інтенциї на руки Епископа даного сьвященника, або принайменше одержати згоду тогож Епископа.

Сьпіванє Служби Божої: — Наказуємо строго, щоби сьвященники придержували ся як найточнійше Ірмольоґійона при сьпіваню Служби Божої. Всякі довільні зміни в ариях сьпіваної Служби Божої мають бути раз на всегда ви-

ключені. Се зовсім не причиняє ся до підпесеня красоти Служби Божої, коли священники самі собі довільно укладають ріжнородні, нераз з духом церковного співу незгідні арії. Як у всім, так і тут кождий священник єсть в **совісти ооовязаний** придержувати ся приписів Церкви.

Так само і в иньших богослужебних співах мають священники співати стисло після Ірмольоґійона.

Сповідник законниць: — Сповідати законниці в їх монастири може лише сей священник, котрий зістав до сего делєґований Епископом. Селиж законниці суть поза монастирем, підчас подорожи, або з иньшої якої причини, тогді може їх сповідати кождий Нами апробований священник. Душпастир, назначений Епископським Ординариятом на сповідника Сестер, має совісно заняти ся їх житєм духовим і сам в нім усовершувати ся.

Спори перед свіцкими властями: — Звичайно з сего, що священники для полагодженя спорів стають перед свіцким судом, виростає для вірних навіть велике згіршенє, а для самого духовного стану неслава. Проте наказуємо, щоби Наші священники навіть в спорах зі свіцкими людьми і в свіцких справах, нікого не скаржили перед свіцкий суд, а самі кликані, щоби добровільно перед ним не ставляли ся, хиба що спору годі в иньший спосіб полагодити. Коли ж розходить ся о контракти, довги, спадщини, документи і т. п. справи в котрих для успішного їх покінченя закон вимагає рішеня свіцкого судії, то мають священники перед тим, нім предложать справу судії ужити всіх средств, щоби справу полагодити мирово і не вести нїякого судового спору. Заказуємо душпастирям без письменного позволеня Ординяриту скаржити перед свіцкий суд свіцкого чоловіка за гроші, які він винен Церкві за винаєм домів, або поля, або з иньшого якого титулу.

Сповідь: — Вірні руско - кат. обряду можуть сповідати ся або у свого або у латинського священика, без огляду на се, чи в їх місцевости есть руско - катол. священник чи ні. То само відносить ся і до вірних лат. обр. з огляду на вибір сповідника в місцях де знаходить ся руско - катол. церков або місия. Се розпорядженє відносить ся і до пасхальної сповіди. Досьвід учить, що часто лучає ся, що

вірні старають ся відправити пасхальну сповідь у чужого сьвященника руського або латинського обряду, в сім намірі, щоби не оплатити належних такс парохіяльних або епархияльних, — вони ділають "ін фраудем лєґіс". Щоби запобічи сему і протиділати дезорґанізації парохії, заказуємо строго кождому сьвященникови слухати пасхальної сповіди вірних з власної чи з чужої парохиї, доки не будуть мали певности, що пенітент сповнив свій обовязок плаченя парохіяльних і епархияльних датків зглядно, що був звільнений від такого плаченя.

Певности такої можна набрати або з "парохіяльних книжочок" або з "карток" видаваних для пасхальної сповіди. Наші люди ще з практики в старім краю привикли діставати до пасхальної сповіди "картки". Нашим бажанєм єсть щоби загально заведено "картки" до пасхальної сповіди. Для уникненя всяких неприємностий, душпастир має заповісти наперед в церкві, що не буде сповідав сего, що не викаже ся такою карткою". **Картки сї має видавати секретар фінансовий зовсїм за дармо.** На картці сій не має бути нїчого більше крім імени і назвиска пенітента **парохіяльної печатки або підпису фінансового секретаря.** — Картку сю дістає лише той, хто належні такси заплатив, або від плаченя зістав через сьвященика і тростів звільнений. Справи плаченя такс, мають полагоджувати тростиси, зглядно секретар фінансовий, а коли душпастир хоче їм в тім помочи, то може, але не в сам день сповіди, а вжеж нїколи в сповідальници.

Заказуємо як найстрійше сьвященникови в сповідальници брати від пенітента неоплачені ним які небудь такси, або шукати в списї душ чи пенітент заплатив вкладки чи нї! Справа плаченя такс має бути полагоджена поза сповідею.

Час, в якім можна відбути пасхальну сповідь тягне ся від першого дня Великого Посту, аж до неділї Всїх Сьвятих по Сошествію св. Духа.

Наказуємо, щоби душпастирі постарали о се, щоби в кождій церкві була або сповідальниця, або бодай відповідний клячник з решіткою до висуваня.

Пасхальну сповідь має попередити бодай коротка наука

о св. Сповіди — в якій головно піднести належить найважніший момент св. Сповіди с. є. жаль за гріхи — і відмовлене молитви "Исповідаю ся".

Стале перебуване: —

1). Кождий душпастир єсть обовязаний **перебувати стало** в своїй парохії або в своїй місиї, в місци визначенім єму Епископским Ординарятом на сталий осїдок. Місионарі однак можуть перебувати в иньшім місци свого місийного округа, коли сего вимагає ся їх душпастирский обовязок.

2). Заказуємо строго місионарам зміняти власновільно, без дозволу Епископского Ординаряту місце сталого осїдку. Если зайде потреба зміни осїдку, то місионар має предложити письменно Епископскому Ординарятови відповідне прошенє з поданєм причин.

3). Лише зі слушних причин може душпастир віддалити ся на якийсь час поза межі своєї парохії або свого місийного округа. Такою причиною може бути: християнська любов, канонїчний послух, очевидна потреба або добро церкви чи громади повіреної душпастиреви, добро держави. За слушну причину неприсутности не можуть уходити справи приватні пароха чи місионаря.

4) Місионар, котрий з душпастирских зглядів виїзджає на який час зі **свого місця осїдку** в свій округ місийний, має лишити адресу до сего місця, куда удає ся. Колиж **мусить** виїхати **поза округ своєї місиї**, то має повідомити про се людий і подати адресу другого сьвященника, до котрого моглиби єго вірні звернути ся в наглій потребі.

Під обовязок сталого побуту підпадає і се, щоби місионар точно приїзджував на кольонії свого округа в означенім днї. Колиби місионар зі слушної причини не міг приїхати на кольонїю в означенім часї, то має повідомити про се відповідний час наперед дотичну кольонїю, о скілько причина не єсть несподіваною чи наглою.

Парох віддаляючи ся зі слушної причини хочби лише на оден день зі своєї парохії, має постарати ся о заступника на час неприсутности. Парох чи місионар, що з важних причин замірає виїхати поза межі своєї парохії або округа

місийного на час, що заключає в собі неділю, або торжественне сьвято, або на протяг одного тиждня або на довше, має мати на се позволенє Епископського Ординаряту.

Парох чи місионар кілько разів виїжджають поза округ парохії або місиї, мають завсїгди зважати на се, щоби їх неприсутність не спричинила якої шкоди громаді їм повіреній. Парох чи місионар, котрі би важили ся без слушної причини виїхати **поза межі** своєї парохії, або свого місийного округа, суть **обовязані в совісти звернути** на користь своєї церкви або місиї часть зі всїх своїх цїлорічних доходів pro rata temporis.

Той місионар, котрий заповівши свій приїзд на котрусь кольонїю свого місийного округа, не додержує приреченя без достаточної причини має зложити $15 на дотичну церков. Душпастир, що власновільно без слушних причин виїзджає поза межі своєї парохії або свого місийного округа, буде за се потягнений до строгої відвічальности.

Супружа мішаного обряду: —

I.—Мають заключати ся після декрету "Ne temere", з тим однак виїмком, що має **вінчати парох жениха**, отже противно як сказано єсть в декретї "Не темере". Арт. 36 і 37.

III.—Всї **диспензи** має уділяти **Епископ невісти**, проте і **парох невісти має постарати ся о них** у свого Епископа і по одержаню їх, переслати враз з посьвідкою виголошеня оповідий до пароха жениха, котрому розуміє ся не можна вінчати женихів без диспензи одержаної **на письмі.** При прошеню о диспензу належить **подати імя душпастиря**, котрий буде вінчав женихів.

IV.—Для уникненя невигод і непорозумінь, які в родинах повстають з причини ріжниці обряду мужа і жени, жена, як довго треває супруже може після декрету Арт. 34. придержувати ся обряду свого мужа, що однак не потягає за собою зміни єї первісного обряду. Декрет виразно каже: **може, а** не мусить, значить полишає до вибору жені, а зглядно взаїмному порозуміню мужа і жени. По смерти мужа або по законнім розвязаню супружа, жена може але не мусить вернути назад до свого первісного обряду. Коли **жена придержує ся обряду свого мужа**, в такім случаю і парох мужа стає паро-

хом жени, а церков мужа також єї парохіяльною церквою. У всїх отже духовних потребах, не виключаючи великодного св. Причастія, св. Напутія, слуханя Служби Божої і т. д. має в сїм случаю жена звертати ся до пароха мужа і до єго церкви. Через те іменно, що жена придержує ся обряду мужа, всї права єї первісного пароха зістають завішені, а переходять на пароха мужа.

Колиж жена не хоче іти за обрядом мужа, лише придержує ся свого первісного обряду, тогдї парохом єї єсть священник тогож обряду що і вона, але всї вкладки на церковні видатки платить лише єї муж до церкви свого обряду.

Арт. 32. Декрету каже так: "Відправа похорону і гроші побрані з сеї нагоди в родинах мішаного обряду належать до пароха того обряду, якого був померший."

Священники мають строго придержувати ся сего закона, без огляду на се як собі родина померщого чи померщої желає.

Мужа похоронює отже парох тогож обряду, якого він був. Жену, котра не ішла за свого житя за обрядом мужа, похоронює парох єї обряду. Жену, що за житя придержувала ся обряду мужа, похоронює парох мужа.

Колиби священник без слушних причин поступив в котрім небудь зі сих трох случаїв противно, має звернути неправно побрані гроші парохови, котрий мав право похоронити.

V.—Що до дїтий народжених зі супружа мішаного обряду, декрет постановляє: Арт. 39. "Дїти народжені в Канадї з родичів мішаного обряду, мають бути хрещені в обрядї батька; бо дїти **мусять** цїлковито іти за обрядом батька".

Арт. 40. "Хрест, принятий в иньшім обрядї в наглій потребі, коли іменно дитина знаходить в небезпеці смерти або коли народить ся в часі, в котрім нема пароха того обряду, якого єсть батько дитини, не потягає за собою зміни обряду".

Арт. 41. "Дїти підлягають юрисдикції того пароха, котрий єсть того обряду, що їх батько."

Декрет отже наказує, що дїти які породили ся **в Канадї** мусять іти за обрядом батька. Та треба зважити що майже всї ті що завязують супружа мішаного обряду чи то еще в

старім краю, чи вже в Канадї походять з Галичини або Угорщини. В Галичинї же і Угорщинї обовязує декрет: "Ad graves et diuturnas" виданий 6 Жовтня, 1863. (т. з. "Concordia".), що каже так: "Дїти народжені зі супружества мішаного обряду мають бути виховані в обрядї родичів **після пола**". Тії отже родини мішаного обряду, що заключили супруже перед декретом, чи то в Галичинї або Угорщинї, чи то в Канадї, заключали їх після давного закона, т. є. так, що сини ішли за обрядом батька а доньки за обрядом мами, і так виховували дїти. На перший погляд виходилоб отже замішанє через сї два декрети. Та так воно не єсть в дїйсности. Бо суть принципи правничі, котрі усувають всякі сумнївн:

Оден принцип—**Закон в зад не дїлає** (lex retro non agit). Проте дїти, що породили ся в Канадї зі супружеств мішаного обряду перед оголошенєм нашого декрету ідуть за обрядом родичів після пола.

Другий принцип: — **Змисл закона має пізнавати ся з єго цїли** ("Sensus legis eruendus est ex fine legis"). Цїлею нашого декрету єсть усунути або бодай зменшити невигоди та трудности, які може спричинити ріжниця обрядів, проте дїти народжені в Канадї зі супружеств мішаного обряду в правдї вже по оголошеню декрету, але в родинах, котрим також ще перед декретом народили ся дїти, що ішли за обрядом родичів після пола, не мусять іти всї за обрядом батька, але можуть бути виховувані після старого закона.

Кромі сего родичі, що заключували супруже ще перед оголошенєм декрету після давного закона чи звичаю, мають певне право до сего, щоби їх всї дїти ішли за обрядом родичів після пола і закон того права не відбирає їм — бо нїякий закон не нарушує набутого права третих осіб. Проте дїти, що народили ся по оголошеню декрету вправдї, але зі супружеств заключених перед оголошенєм декрету після старого закона чи звичаю, не мусять конче іти всї за обрядом батька, хочби навіть перед декретом в сїй самій родинї не народили ся були нїякі дїти.

Так отже Арт. 39. нашого декрету **відносить ся лише до сих дїтий, котрі народили ся в Канадї зі супружеств мішаного обряду, заключених в Канадї по оголошеню декрету.**

Прочі родини можуть свої дїти, народжені по оголошеню декрету або виховувати ніспя давного або після нового закона.

VI.—Колиби в наглім случаю руський сьвященник хрестив дитину зі супружа мішаного обряду, мусить перед хрещенем упевнити ся, чи в сїй родині всї дїти ідуть зглядно мусять іти за обрядом батька чи нї, а се тому, щоби знав чи може у ділити св. Тайну Миропомазаня чи нї.

VII.—Після Арт. 40. неприсутність сьвященника того обряду, до якого дитина має належати, есть достаточною причиною, щоби сьвященник другого обряду охрестив сю дитину. Посьвідку однак хресту має відослати до пароха дитини, котрий рівнож має сей акт записати у власні метрики.

VIII.—При супружествах мішаного обряду, має душпастир зважати на се, щоби їх благословленє не відбувало ся в час осьвячений в однім або в другім обрядї, або в день постний приписаний в однім з обох обрядів.

IX.—**Оповіди:** — В місцях **де стало перебувають** душпастирі обох обрядів, оповіди мають голосити оба душпастирі.

Оповіди можна зачинати голосити доперва тогдї, коли обоє женихи задосить учинять вимогам законів.

Для осягненя цїлковитої певности мають пароxи придержувати ся такого поступованя: Парох жениха видає єму письменну посьвідку, що голошеню єго оповідий нїчого не стоїть на перешкодї; сю посьвідку має жених доручити парохови невісти, від котрого знова має доручити свому парохови подібну посьвідку що до невісти. Доперва по одержаню такої посьвідки, можуть пароxи зачинати голосити оповіди.

Парох невісти мусить сейчас по виголошеню оповідий переслати парохови жениха сьвідоцтво оповідий, без котрого єму не можна приступити до благословленя шлюбу.

В околицях, котрі місионарі обох обрядів **відвідують лише в певних означених часах,** оповіди повинні бути виголошені в засадї через обох місионарів в **сїй парохії до котрої належать женихи.** Колиж однак лучить ся, що протягом сего часу, в котрім оповіди мають бути голошені, лише оден з місионарів єсть в даній місцевости, а другий не може приїхати, тогдї той місионар, без огляду на се, чи він єсть паро-

хом жениха чи невісти, має по відбутім належно предшлюбнім протоколї виголосити оповіди в місци замешканя женихів, а відпис протоколу і сьвідоцтво оголошеня оповідий має переслати місионареви другого обряду.

На случай, кли би анї оден, анї другий місионар **не міг** виголосити оповідий в сїй церковній громаді, до котрої належать женихи, парох жениха має зажадати предложеня "ляйсенсу". В сїм случаю відпадають такси за диспенсу від оповідий. В місци, де руський сьвященник лише часами доїжджає і руська громада винаймає на свої богослуженя **латинську** церков, котрої **парох стало** перебуває в місци, там на случай неприсутности руского сьвященника, має голосити **в єго заступстві** оповіди той сьвященник, котрий відступає Русинам свою церков, а се длятого, бо ся церков єсть quasi-parochialis для місцевих Русинів.

В місцевости, де доїжджає або перебуває лишс одного обряду сьвященник, він сам і голосить оповіди і вінчає женихів, без огляду на се, чи жених єсть одного з ним обряду чи відмінного. Обовязком єго переслати метрику шлюбу до Епископа жениха, коли сей належав до обряду відмінного.

ТАРИФА ЦЕРКОВНИХ ОПЛАТ.

Платня сьвященника виносить:

Де стало перебуває сьвященник і число вірних не перевисшає 2.000 душ, місячно **$80.00**

Коли число вірних виносить більше як 2.000 душ, місячно **$100.00**

Кромі сего має церковна громада постарати ся і оплачувати відповідне і відповідно уряджене помешкане для сьвященника.

Кольонії, що бажають мати сьвященника в Неділї або Сьвята в означених часах, мають платити сьвященникови, після теперішних обставин, за кожді відвідини з окрема **$15.00**

Сї гроші мають сьвященникови вручити тростиси по укінченю недільних або сьвяточних богослужень. Коли зайде

потреба, щоби сьвященник лишив ся на кольонії кілька днїв, що послїдують по Неділї або Сьвятї — не довше однак, як до слїдуючої Пятницї виключно — то сьвященник зробить се, не домагаючи ся за сей побут окремої заплати.

Кромі сего має церковна громада оплатити дїйсні кошти приїзду і від'їзду сьвященника, як також харч і помешкане на цїлий час єго побулу на кольонії.

Катедратікум і вкладки на покритє епархіяльних видатків.

1. Кожда родина, котрої батько є католиком руського обряду, має платити річно **$1.00**
2. Кожда самостійна одиниця, що жиє поза домом родичів, річно **0.50**
3. В місцях, де сьвященник не приїзджає частїйше як шість разів до року, платять родини і самостійні одиниці лише половину поданої висше суми.
4. Парохії мійські, що стало мають сьвященника, платять від загального церковного доходу **5%**
   а в часї будови церкви **1%**
5. Раз в рік, в означений і наперед заповіджений, день піде сьвященник з тацою підчас Служби Божої, а зібрані жертви має переслати на духовний Семинар і на епархияльні школи.
6. Кождий сьвященник відправить раз в рік в означений наперед час в кождій парохії з окрема Акафист, з котрого дохід є призначений на сиротинський епархияльний фонд.
7. Кождий сьвященник має платити як катедратікум 5% від своїх доходів. В доходи вчислюємо туть: пенсию, хрести, шлюби і похорони.

До плаченя повних такс суть обовязані лише сї вірні, що самі або їх родини перебувають через цїлий рік в сїй самій парохії або місиї. Прочі мають платити означені вкладки в міру свого побуту в якійсь парохії.

Сьвященники будуть принимати до великодної сповіди лише сих вірних, котрі викажуть ся карткою від фінансового секретаря.

Сим, що з власної вини не відправили великодної сповіди, сьвященник не буде сьвятив пасхи.

Платню для дяка і належитість за церковні треби для него ухвалює церковна громада на загальнім річнім мітінґу.

На покритє епархіяльних видатків ухвалює церковна громада відповідні членські вкладки, котрих збиранєм мають занимати ся тростиси.

Ґроші зложені на удержанє Епископа, оплату Канцелярії, школи, сиротинці і прочі епархияльні видатки має переслати сьвященник до Епископської Канцелярії в слїдуючих реченях: Вкладки подані під чч. 1 і 2, з початком року; під ч. 4, чверть річно; під ч. 7, місячно. Прочі зараз по зібраню датків.

ЕПІТРАХИЛЬНІ ПРАВА:

Сьвященикови належить ся за:

Акафист сьпіваний	$1.00
Акафист читаний	0.50
Вивід	0.50
Вінчанє: а) предшлюбний протокол	$3.00
б) виголошенє оповідий	$2.00
в) шлюб	$3.00
Молебен до П. Д. Марії сьпіваний	$1.00
Молебен до П. Д. Марії читаний	0.50
Панахида	0.50
Парастас	$1.00
Печатанє гробу з панахидою:	
а) єсли цвинтар є при церкві	$1.00
б) єсли цвинтар є віддалений від церкви, то кромі висше поданої оплати за кожду милю по	0.50
Посьвяченє хреста	$1.50
Посьвяченє дому	$5.00
Похорон а) відправлений лише в церкві — дорослого	$5.00
дитини	$3.00

включно з запечатанєм гробу, єсли цвинтар єсть при церкві.

б) відправа в хатї помершого і супровод тїла до церкви — з окрема $5.00

в) супровод тїла з церкви на цвинтар, віддалений від церкви не більше як одну милю і відправа на цвинтарі $5.00

г) похоронна проповідь з окрема $5.00

д) за кожде св. Евангеліє, сьпіване по дорозї з дому помершого до церкви або з церкви на цвинтар 0.25

е) єсли цвинтар єсть віддалений від церкви дальше як одну милю, то за кожду милю, з виключенєм першої, належить ся сьвященикови, що супроводить тїло 0.50

Фіру має заплатити сей, хто замовляє похорон.

Похоронна панахида в церкві над домовиною (покропленє) $2.50

Службу Божу сьпівану $2.50

Службу Божу читану $1.00

Хрест і Миропомазанє $1.00

За посьвідки, видавані при хрестї і шлюбі на картках виданих Епископським Ординарятом 0.10

ОПЛАТИ ЗА УДЇЛЕНЄ ШЛЮБНИХ ДИСПЕНЗ.

Одна оповідь $2.00

Дві оповіди $4.00

Три оповіди $6.00

Споріднене	Степень	Посвоячене
$40.00	I. з II.	$30.00
$35.00	II.	$25.00
$20.00	II. з III.	$10.00
$12.00	II. з IV.	$6.00
$6.00	III.	$4.00
$5.00	III. з IV.	$3.00
$4.00	IV.	$2.00

Мішана віра $20.00

Духове споріднене $2.00

Публична чесність $2.00

Заказаний час $2.00

ЗАМІТКИ ДО ТАРИФИ.

І. Що до платнї сьвященника: —

1). Треба стреміти до сего,, щоби на всїх кольонїях завести платню $15.00 за одні умовлені відвідини. Через таку практику уникає ся много неприємностий, а в разї перенесеня, душпастир нїчого не втратить з належної єму платнї аж нї не побере сего, щоби вже належало ся го наслїдникови. Лише в сих кольонїях, де члени парохії платять свої вкладки всї точно і охотно, може поки що лишити ся сей звичай, що члени — кождий за себе — складають означені вкладки на руки сьвященника в означений час — однак не **підчас** сповіди. Треба однак в заводженю сего розпорядженя дуже оглядно поступати, щоби не викликати негодовань народу.

2). В кождім місийнім окрузї знаходять ся і такі кольонії, котрі не суть в силї заплатити сьвященникови 15 долярів за відвідини. Таких кольонїй сьвященники не будуть залишати але мають їх відвідувати кілька разів до року і то не лише в робочі, але також в сьвяточні днї і по можности в неділї, а що до платнї, то в сїм случаю сьвященники мають руководити ся милосердієм і ревностию душпастирскою. Головнож мають сьвященники подбати про се, щоби вірним на сих кольонїях дати нагоду відправити великодну сповідь і приготовити дїтий до сповіди і до св. Причастия.

3). Де єсть звичай, що раз в роцї — на Великодні або Різдвяні сьвята — дохід з таци іде як сьвяточний дар для душпастиря або для Епископа або дяка, там треба сей звичай заховати.

4). З нагоди більших сьвят — як пр. Різдва, Великодня, Йордану або місцевих празників, не можна сьвященникови домагати ся більщої платнї, як ся, котру подано висше. Богослуженя на сї торжественні сьвята має сьвященник розложити на поодинокі кольонії свого місийного округа після справедливости, маючи на оцї не власну користь або вигоду, але добро повірених собі душ.

ІІ. Що до епітрахильних прав: —

1). Для дійсно убогих ВВ. Отцї знижать оплати головно за хрест, вінчанє і похорон.

2). В нїякім случаю не можна сьвященникови відмовити хресту або вінчаня зі сеї причини, що петенти не суть в можности оплатити належної такси.

3). За лїтийне мированє, сповідь і удїленє св. Тайн хорому сьвященник не може домагати ся нїякої заплати, може однак приняти добровільні жертви. Коли приїзд до хорого есть полученний зі значними коштами, тогдї може сьвященник домагати ся звороту дїйсних видатків. Однак душпастирска розвага подиктує сьвященникови в дуже многих случаях. що не есть вказаним домагати ся навіть тогдї звороту дїйсних коштів.

4). **Сьвященник, котрий-би за сповідь, або за удїленє св. Тайни хорому домагав ся винагородженя, підпадає карі суспензиї.**

III. Загальні замітки: —

1). Зі всїх висше наведених епархияльних доходів покриває ся видатки на удержанє Епископа, веденє Канцелярії, удержанє шкіл і бідних учеників, вихованє молодих сьвящеників, будову катедральної церкви і т. д. Кождий сьвященник есть в совісти подбати про се, щоби подані датки впливали точно та шоби в сей спосіб Епархия мала потрібні средства на покритє численних видатків. Проте на загальних зборах має душпастир виразно потолкувати вірним сей їх обовязок подати помічну руку свому Епископови.

2). Кождий душпастир має вести окрему книжку доходів епархияльних, котру має предложити в часї візитациї.

3). Родини мішаного обряду мають платити парохіяльні і епархиальні датки до громади чи церкви сего обряду, до котрого належить батько родини.

4.) До плаченя повних такс суть зобовязані лише сї вірні, що самі або їх родини перебувають стало через цїлий рік в сїй самій парохії або місиї, а прочі мають платити датки відповідно до часу свого побуту в сїм місци.

5). Правдиво бідних, що хочуть стати членами церковної громади, належить або зовсїм звільнити від плаченя такс, або принайменше знижити їх для них. Се має стати ся за взаїмним порозумінєм тростисів і душпастиря і на річних зборах має оголосити ся хто і чому був звільнений.

6). Збиранєм парохіяльних і епархияльних датків мають

ся занимати тростиси. Сьвященники однак мають їм в сім ділї помагати морально, а де зайде потреба і активно через збиранє колєкти, що нераз єсть конечним по містах.

7). Треба напоминати і призвичаювати людий до сего, що би датки платити в місячних ратах.

8). За засаду треба приняти: **до духовної обслуги мають право лише сї члени церковної громади, котрі платять вкладки.** За провину однак батька, котрий не хоче — хоч може —заплатити означених такс, не відповідають анї жінка анї дїти, наколи вони не суть співвинні. Сеї засади має придержувати ся душпастир. Справедливість вимагає, щоби сї, котрі хочуть користати з добродїйств місцевої церкви і з духовних услуг сьвященика, поносили рівно і тягарі наложені на церковну громаду. Але та сама справедливість вимагає, щоби не потерпіли невинні. А такими невинними суть сї члєни родини, котрі раді би заплатити громадою означені вкладки, але не можуть з браку гроша.

Відповідно до сего заряджуємо: а) Сьвященики мають відмовляти всякої духовної услуги, що виходять на користь **власної душі** петента, тим особам, котрі обовязані суть, але не хочуть платити громадою означених датків. Виїмок становить удїленє св. Тайн в недузї. Сьвященик має однак і тодї упімнути такого, що він єсть в совісти обовязаний до реституциї сего, чого з власної провини не заплатив.

б) Невинній женї, котрої муж не хоче платити належних церковних датків, не можна відмовити тих духовних услуг, що виходять в користь єї власної душі.

в) Рівнож не може сьвященик відмовити невинним дїтям винного батька нїякої духовної услуги.

г) Дитину такого батька, котрий не хоче платити церковних датків, має охрестити сьвященик, але має рівночасно домагати ся, щоби бодай одно з хрестних батьків було дїйсним, активним членом церковної громади, а де в данім случаю не можна сего осягнути з сеї причини пр., що вже вперед родичі вибрали за кумів також нечленів і їх не можна не приняти, то має жадати, щоби котрий небудь з членів нів просив сьвященика о охрещенє дитини. Ся услуга духовна єсть в користь дитини самої, а удїляє її сьвященик не на прошенє батька не члена, але на прошенє того, що єсть дїй-

сним членом парохії. Через такий спосіб поступованя можна буде уникнути много небажаних непорозумінь і нарікання. А щоби перед громадою показати, що не-член не має ніякого права до духовних услуг сьвященника та, щоби покарати батька не-члена, нехай сьвященик навіть не прийме до відома від такого батька, що в него єсть дитина до хресту, але най скаже єму, що дитину охрестить, але під услівями поданими вище. Рівнож всї дані потрібні до запису дитини в метрики, має сьвященик приняти не від батька, але від кумів членів або котрогось з иных членів церковної громади. Сьвященик так має поступати, щоби винний батько був завстиджений перед громадою. Таке завстидженє перед громадою буде мало свої добрі наслїдки для тих, що не слухають шестої церковної заповіди, яка наказує совісно платити датки на покритє церковних розходів.

д) Женихам, котрих батьки не хочуть платити означених вкладок, не можна рівнож відмовити благословленя їх шлюбу. Колиби однак лучило ся, що котресь з женихів булоби поторично співвинне з батьком, то після пастирського розуміня в даних обставинах можна єго укарати якимсь иншим способом, але нїколи не можна відмовити благословленя шлюбу.

Колиж-би одно, або обоє женихи були самостійними одиницями і не платили означених вкладок, то мають перед голошенєм оповідий зложити кожде за себе залеглі від початку біжучого місійного року аж до дня вінчаня вкладки, а за час від дня шлюбу аж по конець місийного року вкладку, яка припадає на одну родину. В сїй цїли треба обчислити кілько виносить місячна вкладка і після сего означити кілько мають новоженцї платити.

Так при хрестинах як і при вінчаню мусять душпастирі оглядно поступати, щоби або дитина не зістала без хресту або женихи не пішли до сектантів, щоби там заключити супруже і в наслїдок сего не жили відтак в дійсности в конкубінатї. — Гляди єще під словом: "Сповідь".

Такси за удїленє диспенз шлюбних належить присилати до Ординарияту сейчас по одержаню диспензи. Коли єсть яка причина до зниженя таксы, то душпастир має єї подати в прошеню і рівночасно зазначити степень зниженя таксы.

Єсли петенти обоє суть зовсїм убогі, то сю обставину має зазначити сьвященик в прошеню.

Торговля і фінансові підприємства. — Заборонюємо сьвященикам вести чи то особисто, чи через других торговлю та запускати ся в фінансові шпекуляції, головно в гру на біржі. Сему заказови не противить ся однак орґанїзоване Спілок якого небудь рода, котрі мають на цїли піднесене добробуту загалу, а не збогачене одиниць.

Учителї а сьвященики: — Се єсть нашим бажанєм, а рівночасно се лежить і в інтересї нашої Церкви і нашого народу в Канадї, щоби сьвященство і учительство жило і працювало у взаїмнім порозуміню і згодї. Ми знаємо, що много єсть таких учителїв, котрі навіть ворожо відносять ся до нашої Церкви, але знова се певна річ, що много єсть і таких, котрим не єсть обоятна доля нашої Церкви, та котрі розуміють і суть пересьвідчені, що з долею Нашої Церкви в Канадї єсть злучена нерозривно доля і будучність нашого народного розвою. Відповідним поступованєм може сьвященик з'єднати собі бодай деяких учителїв в своїм місийнім окрузї і таким чином промостить собі дорогу до порозуміня зі всїми учителями в окрузї. Учителї, се поки що майже виключно одинокі інтелїґентні люди поміж нашим народом, котрі з нами стикають ся і котрих впливу не можна легковажити, бож вони виховують будучі поколїня. Длятого треба нам доложити всїх старань, щоби з'єднати собі учительство та з ним спільно працювати. Коли ми занедбаємо то зробити, то зроблять се наші противники на шкоду і Церкви і народу. Ми не сьміємо ждати аж вони прийдуть до нас, ми мусимо самі старати ся зискати їх для себе. Найже проте кождий сьвященик старає ся з'єднати собі учителїв та втягнути їх до здорової народної працї, бо доки учительство і сьвященьство не буде спільно працювати, доси ми не можемо надїяти ся на всесторонні успіхи нашої працї.

Цвинтарі: — Сьвященики мають звертати бачну увагу на се, щоби цвинтарі були старанно удержувані. Цвинтар має бути так уладжений, щоби до поодиноких рядів гробів вела вигідна стежка або дорога. Гроби треба копати рядами, а на цвинтарі має бути полишене місце відмежене на поховане сих, котрим після церковних законів не належить

ся церковний похорон. Ся часть має бути відмежена і непосьвячувана. На посьвяченій части цвинтаря має стояти хрест. Вона має бути держана в пошанівку і тому не можна позволяти, щоби там ставали фіри і т. п. Ся часть цвинтаря має бути як найкрасше удержана.

Де на цвинтар єсть призначений великий пляц, там треба посьвятити лише якусь часть площі, а решту можна управляти або уживати на инші цїли.

Церкви і престоли: — Кожда громада, що хоче будувати церков має вперед постарати ся о дотичний дозвіл руськокатолицького Ординарияту. Рівнож перед розпочатєм будови церкви мусить бути присланий плян будови до затвердженя. Найзвичайнїйша форма наших церков єсть вид грецького хреста (крижова) з більшою банею на середині. Великий хрест на церкві має бути однораменний, а деби люди конечно домагали ся трираменного хреста, там, після обставин, може сьвященик на се позволити, о скілько се домаганє не криє в собі змагань шизматицких.

При кождій церкві мусить бути хоч-би мала захристия, котра має знаходити ся по лївім боцї престола. В пресвитерії, кромі храмового (запрестольного), не може знаходити ся більше образів. Тільки де нема іконостаса, можуть там бути поміщені два намістні образи. Всї образи, а головно намістні, повинні відповідати духови нашої Церкви т. є. бути грецького або руського стилю. Обовязком кождого сьвященика єсть уважати на се, щоби розміщенє образів в кораблї церкви відповідало вимогам естетики. Не можна безуслівно поміщувати в церкві двох зовсїм однаково намальованих образів.

Хорутви мають бути так порозміщувані, щоби не завадjали в богослуженях. В кождій церкві має знаходити ся тетрапод, а на нїм має бути стоячий хрест поміж двома сьвічками в відповідних сьвічниках, хрест лежачий до цїлованя, а на право від него образ або Ісуса Христа або П. Д. Марії або храмовий.

Кожда громада повинна постарати ся о іконостас до церкви, котрий мусить мати однак окрему апробату Ординарияту. Колиж не можна справити іконостаса, то треба постарати ся принайменше о царські і дияконські двері а по-

між ними о намістні образи. Над царськими дверми має ви сїти образ тайної вечери, а поза дияконськими (на стїнах) образи (або бічні престоли з тими образами) з права храмовий, з лїва св. Николая.

Що до головного престола, то кождий сьвященик має строгий обовязок перестерігати, щоби він був уряджений після приписів нашої церкви.

Престол в формі стола (не скринї) має стояти так, щоби єго можна було вигідно обійти і мусить стояти на підвисшеню; один степень звичайно вистарчить, а де заходить потреба можна дати два або найвисше три степенї. За престолом має бути зроблене горне сїдалище на підвисшеню так, щоби люди стоячі на церкві могли бачити сьвященика, коли він сидить на горнім сїдалищу.

Престол, на котрім править ся Служба Божа, має бути накритий трома обрусами з полотна (не хустками), котрі би закривали цїлий престол; між другим а третим обрусом має бути положений антимінс, котрий мусить знаходити ся в кождій церкві. Коли в церкві єсть більше престолів і на кождім з них править ся Служба Божа, то кождий з них має мати свій окремий Антимінс.

Кивот має бути зроблений відповідно до нашого обряду. Чим менший тим лучший, щоби не заслоняв сьвященика, коли сей сидить на горнім сїдалищу. В серединї має бути кивот або вибитий шовком, або визолочений. Кивот мусить бути зроблений з як найбільшою старанностию. Скринок помальованих чи тапетованих не можна безуслівно ставляти на престолї.

Під престолом не можна робити складу церковних річий. Де ще нема захристиї, там можна поставити під престол скринку з церковними річами, але треба старати ся, щоби як найскорше побудувати захристию. На престолї не можна класти нїяких анї книжок анї річий непотрібних сьвященикови до богослуженя.

Забороняємо безуслівно поміщувати на престолї які небудь фіґури, а коли де такі знаходять ся, наказуємо їх сейчас усунути. На кивотї, в котрім переховує ся НС. Тайни, не можна кромі хреста ставляти нїчого.

Церков а народність: — Більше чим у других народів, звязана є у нас справа церковна з народною. Наш нарід до магає ся все — і се є дуже здорове — від Церкви впливу на житє позацерковне народу. Користаймо з тої здорової прикмети нашого Народу і йдїм в народ. Всьо, чим він живе, що любить і ненавидить, що єго підносить і руйнує, повинно нас обходити і всюда повинні ми нести евангельску благу вість, всюда осьвітлювати житєві справи Народу сьвітлом Христової науки. Монополь патриотизму і злобне віддїлюванє народного житя від впливу Церкви і сьвященика, ведені в Канадї так сьвідомо і декуда успішно через людий без віри і засад, мають бути параліжовані уміетною, тактовною працею патріотичного Нашого Сьвященьства. Горненє до єдности і осьвіти, любови і вдоволеня через попиранє, вихованє молодїжи, школи, забави, представленя, походи, попиранє здорової преси і кольпортажа добрих книжок, се всьо велика часть праці ревного, народного сьвященика. Не висувати ся самому наперед, але впливати через своїх певних людий, оставляючи їм свободу рухів. Се потрафить кождий добрий сьвященик, що має на оці своє високе званє і любить свій без таланний нарід.

Церков а полїтика: — За засаду повинні держати всі сьвященики, що Церкви не можна мішати в полїтичні і партийні справи і не можна уживати церковного впливу на се, щоби допомочи одній полїтичній партиї побідити другу. З другої однак сторони, Церкві не може бути річею обоятною, які закони панують в державі, не о скільки вони відносять ся до заряду самої держави, але о скільки вони можуть нарушувати права Церкви. Противно, Церков має навіть обовязок противити ся таким законам, котрі не годили-би ся з Христовою наукою та загрожували-би права Церкви. Проте коли зайдуть якісь квестії, котрі хоч називають ся полїтичними, але стоять в звязи з вірою, або моралею, або правами та добром Церкви, то нема сумніву, що сьвященики не лише можуть, але в деяких случаях мають навіть стислий обовязок забрати в них публично голос. Тому в часї виборів мають в таких случаях напімнути нарід, щоби не давав голосів на сих, котрі відтак можуть шкодити Церкві. Шож знова до обставин, в яких сьвященики можуть або мають публично забирати голос в справах полїтично - церковних,

то се буде річею Епископа осудити, чи вони суть того рода, що сьвященникам треба виступити явно, чи ні.

Вказівкам Епископа мають ся сьвященики повинувати. Від справ чисто політичних мають сьвященики держати ся зовсім осторонь, та не забирати в них, ані поза церквою а тим менше в церкві голосу. Сьвященики мають лише поучити загально нарід про їх обовязок підчас виборів яко вірних синів католицької церкви і добрих горожан і пересторегчи головно перед перекупством, але ніколи не можуть ставати по стороні якої небудь політичної партії з чисто політичних зглядів.

Церковний сьпів: — Сьвященики повинні всіми силами старати ся, щоби мати дяка, котрий знав добре церковний (ірмольоґійний сьпів). В Канаді таких дяків єсть досить. На кольоніях може сьвященик так урядити, щоби мати одного доброго дяка на цілий місійний округ. В сей спосіб буде можна легко дати дякови відповідну платню. Брак добрих дяків справляє часто, що наші богослуженя, так гарні самі в собі своїм обрядом і сьпівом, тратять свою красоту, а нераз навіть місто підносити побожність народа, спричинюють озяблість або і згіршенє вірних. Се певна річ, що гарний сьпів в церкві притягає людий на богослуженя, тай підносить їх торжественність.

Кромі сего мають сьвященики звертати на се дуже пильну увагу, щоби дяки не сьпівали за скоро та невиразьно. Богослуженє кожде має сю ціль, щоби слова молитов та богослужебних пісень підносили духа вірних до Бога. Та се буде можливе лише тоді, єсли слова сї будуть вимовлювані виразьно та поволи.

Коли-би нарід не хотів оплачувати дяка, то радше ужити примусового средства — пр.: не сьпівати, а лише читати Службу Божу, — чим нищити повагу богослуженя, позволяючи сьпівати людям, котрі не мають ні відповідного голосу, ні потрібного знаня.

Хлопці до услуги при богослуженях: — Гарний звичай істнує в деяких наших церквах, що сьвященики уживають при богослуженях до услуги хлопців убраних в стихарийони. Нашим бажанєм єсть, щоби сей звичай введено у всіх наших церквах. Се робить добре вражінє на вірних, заохочує

дітий до ревности для Церкви і причиняє ся до звеличеня самого богослуженя. Бож се єсть о много гарнійше, коли відповідно убрані хлопці услугують при богослуженю, чим як се роблять нераз дуже невідповідно убрані і незґрабні старші братя. Сим звичаєм зовсім не зносить ся уряду старших братів. Вони все мають старати ся о порядок в захристиї. глядіти, щоби престол був відповідно прикрашений і т. д. Ходить лише о се, щоби при самім престолї услугували добре вишколені в сім напрямі і відповідно прибрані дїти. Справленє стихарийонів не много коштує, а справна услуга дїтий причинить ся много і до естетичности богослужебних обрядів і до вдоволеня самого сьвященика та вірних і усуне непотрібне і нераз дуже перешкаджаюче в богослуженю ходженє старших братів. Хлопців сих мусять однако сьвященники докладно научити дотичних обрядових церемоній.

Школи: — Обовязуємо кождого сьвященика, щоби запізнав ся зі шкільним законом "Поблік Скул Ект", котрий можна дістати даром в кождім "Департмент оф Едюкейшен" сеї провінциї, в котрій знаходить ся єго парохія, та щоби прочитав з него раз в рік парохіянам сї уступи, котрі мають значінє для нашої віри і народности і пояснив права при слугуючі шкільній громадї в даній провінциї. Сї права суть в деяких провінциях великі, але по більшій части не знані нашим людям і в слїд за сим і не використані ними. Головнож мають сьвященики представити громадї вагу уряду шкільних тростисів і завізвати громадян, щоби на сей уряд вибирали таких людий, котрі постояли-би за права признані нашій народности і нашій вірі тутейшими законами. Добре було-би, щоби сьвященики — головно по кольоніях — старали ся бути секретарями школи. Се віддало-би їм в руки контролю сего, що і як робить ся в школї.

По містах, де знаходять ся католицькі школи, мають сьвященики напоминати вірних, щоби посилали дїти до сих, а не до безвіроісповідних шкіл. Де се з причини віддаленя не можливе до переведеня, так що дїти мусять ходити до публичних безвіроісповідних шкіл, там мають родичі і душпастирі з подвійною ревностию дбати о се, щоби сї дїти були докладно обучувані в правдах католицької віри. Спис таких дїтий єсть конечно парохови потрібний. Наказуємо як найострійше, щоби сьвященики всїми способами старали

ся о докладне обученє в католицькій вірі сих дітий і не жалували в сім згляді нїякого труду, памятні на се, що від сего молодого поколїня, котре ріжні секти старають ся перетягнути на свою сторону, залежить будучність нашої руско католицької Церкви в Канаді. Що до обовязку родичів в сім згляді, гляди під заголовком: "Задержані гріхи".

Юрисдикция:

А. Що до слуханя сповідий: —

1. Кождий сьвященик руського обряду, принятий до Нашої Епархиї і апробований Нами, дістає юрисдикцию до слуханя сповіди вірних руського обряду **на цїлу Канаду**. Сю власть може він однак виконувати дозволено (лїцїте) поза межами свого округа — кромі случаїв наглої потребы. — лише за позволенєм місцевого руського душпастиря.

2. Після загального звичаю і Арт. 28 нашого Декрету, кождий руський сьвященник Нами апробований, може **в своїй парохії або в своїм окрузї місийнім** сповідати важно і дозволено **всїх вірних**, котрі приступають до него до сповіди, без огляду на се, чи они суть руського чи латинського обряду, чи мешкають в єго окрузї місийнім чи поза єго межами.

3. Для слуханя сповідий вірних лат. обряду **поза межами** своєї парохії, або свого місийного округа мусить мати руський сьвященик апробату від того латинського Епископа, в котрого епархиї лежить ся місцевість, в якій хоче сповідати вірних латинського обряду. То само правило обовязує і латинських сьвящеників з огляду на вірних руського обряду. З огляду на се наказуємо, щоби кождий з наших сьвящеників постарав ся о юрисдикцию у того латинського Епископа, в котрого епархиї лежить єго парохія або місийний округ. Гляди однак під заголовком: "Відносини до сьвящеників і вірних лат. обряду" і "Сповідь".

4. Від гріхів задержаних Епископом нїякий сьвященик не може розрішити вірних без окремої на се власти одержаної від сего Епископа, що задержує гріхи, о яку мусить окремо Єго просити. — (Гляди: "Гріхи задержані!)

5. Сьвященики латинського обряду мають власть сповідати вірних руско - католицького обряду лише в межах за-

гального закона, т. є. в своїй власній парохії або місийнім окрузї.

В ціли узисканя власти розрішати від задержаних Нами гріхів, або розширеня їх юрисдикциї мають удати ся до Нашого Ординарияту.

Б: Що до удїлюваня прочих св. Тайн: —

1. Кождий сьвященик Нами апробований може удїляти прочі св. Тайни лише в своїй парохії або в своїм місийнім окрузї.

2. Постановляємо однак, що на случай **наглої потреби** і **неприсутности руського пароха, кождий душпастир** Нами апробований **має власть удїляти всї св. Тайни вірним з чужої парохії на їх прошенє**, не лише в своїй власній парохії або місійнім окрузї, але **також в межах чужої руської парохії або місийного округа.** Сю власть надаємо не лише сьвященникам сусїдам, але всїм взагалї душпастирам Нами апробованим, аж до виразного відкликаня.

Може пр. лучити ся, що підчас коли душпатир єсть занятий в однім кінци свого місийного округа, випаде на другім кінци шлюб, котрого не можна відложити. В сїм случаю кождий душпастир Нами апробований може на прошенє дотичних людий, удати ся до сеї чужої парохії і там важно і дозволено звінчати новоженців. Розуміють ся, що єго обовязком єсть повідомити о сїм сейчас їх власного пароха і переслати дотичний документ до втягненя в парохіяльні книги. Сей случай можливий єсть лише в великих місийних округах.

3. Повинен однак сьвященик уважати, щоби сей акт вірних не був "ін фраудем сустентаціоніс парохі", а був лише помочию вірним і собратови душпастирови.

Проте мусить перестерігати приписи подані що до плаченя парохіяльних і епархіяльних такс.

4. Що до епітрахильних доходів, котрі побрав душпастир при сїй нагоді — сьвященики самі уложать ся поміж собою.

5. Сьвященик, **котрий-би кромі случаю поданого під ч: Б. осьмілив ся сьвідомо і власновільно нарушити права парохіяльні другого сьвященика, має звернути єму всї доходи, побрані при нагоді неправно присвоєних собі чинностий, а коли по першім канонїчнім упімненю не закине свого неправного поступованя, підпаде суспензиї!**

Коли-би котрий з апробованих Нами сьвящеників переїзджав случайно через околиці, де наші вірні зістають без сьвященика свого обряду, то має власть удїляти їм всї св. Тайни. Любов ближнього наказує, щоби вірним при даній нагоді помочи по можности. Коли обслугу душпастирську мали ті вірні правильно у місцевого сьвященика латинського обряду і у него є метрики дотеперішні, то таку припадкову обслугу належить записати до книг того сьвященика. Де того нема, записки прислати до Ординарияту, до загальних метрик, щоби на случай потреби легко було найти метрики.

ДОДАТОК.

I. ДЕКРЕТ "НЕ ТЕМЕРЕ" О ЗАРУЧИНАХ І СУПРУЖАХ

(Св. Конгр. Соб. 2. серпня 1907).

I. Заручини: Тільки сї заручини суть важні і мають канонїчні наслїдки, котрі зістали заключені **на письмі, підписанім сторонами** і або парохом, або Ординариятом місцевим, або що найменше двома сьвідками.

Єсли-ж обі сторони або одна з них не вміє писати, то се треба на грамотї зазначити і додати ще одного сьвідка, котрий має письмо підписати враз з парохом або Ординариєм або двома сьвідками."

II. Значінє слова "Парох": "Під словом "парох" розуміє ся тут і в слїдуючих артикулах не лише той сьвященик, котрий правно заряджує парохією ереґованою канонїчно, но в околицях, де нема канонїчно ериґованих парохій, також сей сьвященик, котрому правно поручено душпастирство в якімсь обмеженім округї і котрий стоїть на рівнї з парохом, а знова на місиях, де округи не суть єще докладно відмежені, кождий сьвященик висланий Настоятелем на якусь місийну стацию до загального душпастированя."

III. Услівя важности супружа: "Тільки сї супружа суть важні, котрі зістали заключені перед парохом або Ординарієм **місця**, або сьвященником делєґованим через котрогось з них і перед двома принайменше сьвідками, однак після правил поданих в дальших артикулах і з угляденєм виїмків під ч: VII. і VIII."

IV. "Парох і Ординарий місця вінчають **важно (валїде):**

§1. "Тільки від дня обнятя посади або уряду, з виїмком, що зістали-би публично і поіменно викляті, або в урядованю суспендовані.

§2. "Тільки в межах свого округа, в котрім можуть **важно** вінчати не лише власних підвладних, але також і чужих.

§3. "Наколи запрошені і прошені, а кромі сего анї силою анї тяжким страхом примушені, запитають женихів о згоду і відберуть від них єї заяву."

Замітки: — До важности заключеня супружа декрет вимагає услівій, поданих під чч: III. і IV. всїх, але і тільки сих (розуміють ся, о скільки декрет ставить нові услівя). Без захованя всїх прочих услівій поданих низше під ч. V. супруже було-би важне, але не дозволене.

При переданю уряду або посади заховуємо одиноку формальність, т. є. переданє дотичної грамоти. З днем отже означеним в грамотї, парох входить у всї парохіяльні права. Після рішеня Св. Конґр. Соб. з 1 лют. 1908, парохи церков, що належать до людий чужосторонних язиків, яких парохії розтягають ся на той сам дистрикт, що і иньших народів пр. Анґлїйців, можуть вінчати **важно всїх** не лише в своїй власній церкві, або парохіяльнім домі, але також в якім небудь місци, що лежить в межах дистрикту, котрий мають спільно з другими парохами. Розуміють ся, що єсли такий парох вінчає не свого парохіянина, то сей акт єсть справдї важний, але строго недозволений. Шлюб має ся давати все в церкві (для мішаної віри в канцелярії) пароха. Лучає ся однак часто, що треба дати шлюб в приватнім домі. В такім случаю треба дуже бути осторожним, бо єсли дім сей не лежить в окрузї вінчаючого пароха, то шлюб даний в нім бувби **неважний** (пор. §2.).

Що до наглих случаїв гляди під словом "Юрисдикция" Б. В звичайних случаях належить упевнити ся, чи хата, в якій має відбути ся вінчанє, лежить в парохії або місийнім окрузї вінчаючого пароха.

Услівя, які парох або Ординарий мусить сповнити, щоби не лише важно, але і дозволено (лїціте) міг вінчати.

V. Дозволено вінчають: —

§ 1. "Коли упевнять ся правно, що женихи суть вільного стану, придержуючи ся в сім зглядї приписів закона;

§2. "Коли наберуть певности, що хоч одно з женихів замешкує стало (має "доміціліюм"), або перебуває бодай через **оден місяць** в місци вінчаня.

§3. "Єслиж сего нема. (т. є. єсли жадна зі сторін або не має в місци вінчаня сталого мешканя, або не мешкала через оден місяць), тоді парох і Ординарий місця потребує позволеня пароха або Ординария власного одного з женихів, хиба що заходить нагла конечність, котра звільняє від браня позволеня.

§4. "Що до перехожих (ваґі), то, кромі случаю конечности, не можна парохови їх вінчати без окремого на се позволеня Ординария або съвященика ним делеґованого.

§5. "В кождім случаю має ся уважати яко норму, що вінчати має парох невісти з виїмком, коли якась слушна причина звиняє".

Замітки: — Закон приписує, щоби докази на вільний стан обох сторін були правні і позитивні. Такими доказами суть в першій мірі, що до вдівців, метрика смерти мужа чи жени виставлена парохом, котрий похоронив їх. Великою помочию в сім зглядї для пароха може бути съвідоцтво смерти (або рівнозначний документ) виставлений дотичними съвіцкими властями в місци похорону: такі документи однак не дають ще повної певности.

В Канадї часто дуже прийдеть ся вдоволити **заприсяженєм** вдови чи вдівця, або взагалї підозрілої особи і съвідоцтвом **двох** зовсім віродостойних съвідків (оден съвідок може вистарчити лише в сім виїмковім случаю, коли се єсть особа добре знана парохови і над все підозрінє віродостойна). Сих съвідків треба рівнож заприсягнути. В однім і другім случаю треба від сторін домагати ся, щоби предложили "лайсенс". Сам однак "лайсенс" не дає майже нїякої запоруки, та єго треба домагати ся в случаях підозріня, або в случаях де одна або обі сторони суть повдовілі, щоби, на случай підступу зі сторони женихів, съвященик мав чим оборонитись перед съвіцкими властями.

В случаях, де годї мати певність про вільний стан женихів, має парох представити справу Ординариєви і ждати на єго рішенє.

III.

Щоби парох міг дозволено вінчати то одно з женихів мусить мешкати в єго парохії, або місійнім окрузї повний місяць т. є. 30 послїдуючих днїв. Однак парудневна неприсутність, коли пр. треба було стороні чи то їхати на роботу чи за орудкою в протягу сих 30 днїв і т. п. не уважає ся за перерву побуту. Така неприсутність не може однак трафляти ся часто.

Коли-би однак лучило ся, що женихи приїхали до парохії або округа місійного **в намірі, щоби там осїсти на сталo** (т. є. мали-би там "доміціліюм"), то міг-би парох вінчати їх вже навіть в першім дни їх побуту в єго парохії.

Під словом перехожі, (ваґі) має ся розуміти сих, що в нїякій парохії не мешкали через оден місяць (Св. Конґр. Соб. 27 липня 1908.)

Єсли обоє женихи суть **одного обряду**, то в засадї має вінчати їх парох невісти, єсли-ж **мішаного обряду**, то парох жениха, як се наказує декрет виданий для Русинів в Канадї дня 18 серпня 1913 р. Арт. 37.

Тут замічаємо, що женихи мають предложити **перед** шлюбом метрики хресту. Дуже часто однак лучає ся, що женихам морально неможливо предложити сї метрики. Душпастирі проте суть в совісти обовязані домагати ся метрик, коли однак практично неможливо їх дістати, або видістане їх получене з великими трудностями, тодї обовязок сей устає, а сьвященникови мусить вистарчити сьвідоцтво віродостойних сьвідків. За увільненє від предложеня метрики не бере ся нїякої платнї.

VI. Делєґованє власти вінчаня: "Парох і Ординарий місця можуть дати другому сьвященикови **певному і означеному** позволенє вінчати в межах їх териториї. Щоби однак делєґований сьвященик міг важно і дозволено вінчати, то мусить заховати межі делєґациї і правила поставлені вище під чч. IV. і V. для пароха і Ординария."

Замітки: — На місиях часто лучає ся потреба делєґованя сьвященика другого до вінчаня. На случай наглої потреби гляди розпорядженє під словом "Юрисдикция". Б. 2.

Сьвященик делєґований загально на всї случаї може субделєґувати.

Для уникненя сумнівів при делеґованю треба додати замітку: Делеґую Вас..... або сьвященика, котрого Ви вишлете."

VII. Небезпека смерти: — "В небезпеці смерти, коли нема пароха, або Ординария місця або сьвященика делеґованого через котрогось з них, можна заключити важно і дозволено супруже перед яким небудь сьвящеником і двома сьвідками, коли сего треба для спокою совісти і (на случай) для леґітимациї дітий."

VIII. Вінчанє в округах, де не мож мати пароха: "Коли в якійсь околици не можна мати пароха або Ординария місця, або сьвященика, делеґованого через одного з них, перед котрим можна-би заключити супруже, і коли такий стан треває вже місяць, можуть женихи заключити важно і дозволено супруже через формальну заяву шлюбної згоди перед двома сьвідками."

Замітки: — Щоби женихи могли заключити супруже без сьвященика, на се не вистарчить сама неприсутність, але обставини мусять бути сего рода, що анї женихи до сьвященика, анї сьвященик до женихів не може приїхати без великих трудностий чи невигод. (Св. Конґр. 27 Соб. лип. 1908). Так само рішила згадана Конґреґация, що навіть, коли-би протягом місяця сьвященик приїхав в дану місцевість, але так, що більша часть парохіян і женихи про сей приїзд не знали нїчого, то сей приїзд не перериває часу неприсутности, яка має тревати протягом 30 днів.

В якім значіню брати слово "околиця", а радше, як далеко мусять мешкати женихи від пароха, щоби могли в по даних обставинах заключити супруже без него, Конґреґация не рішила, тільки загально сказала, що спроваджене сьвященика, або їханє до него має бути получене з великими недогодами. Так отже може лучити ся, що в однім місци де пр. нема желїзниць, або дороги гористі, або злі, вже віддаль шістьох миль може справляти трудности великі, в иншім знова місци, де суть зелїзниці або дорога добра, віддаль 15 і 20 і більше миль не справляє трудностий.

Що до трудностий, вони можуть бути ріжного рода: слабе здоровлє котрогось з женихів або сьвященика; великі видатки получені з доїздом; для сьвященика конечність бути на иньшім місци в час вінчаня і т. п.

Коли-би женихи їхали в такі сторони, де не мож дістати сьвященика **з сїй цїли,** щоби там заключити супруже без сьвященика, то сей їх чин певно бувби недозволений, але супруже **булоби важне.** Св. Конґр. о Тайнах, 13 марта 1910.

Закон сьвіцкий вимагає, щоби супруже було заключене перед особою до сего уповажненою, отже сьвящеником, чи протестанцьким духовником, чи перед урядником. Щоби отже шлюб в висше сказанім случаю був перед сьвіцкими властями важний, то можна таким женихам іти до дотичного урядника і перед ним заключити шлюб, а навіть і до некатолицького духовника, єсли в місци, або близько нема урядника; в сїм однак случаю вони мають до него іти лише як до урядового сьвідка і не можуть позволити, щоби він відправляв при сїй нагоді якісь релїґійні церемонії.

В Канаді однак наші люди, там, де нема свого пароха, удають ся до латинських сьвящеників, які суть уповажнені до вінчаня їх. Тому висше наведений случай може зайти там, де нема ані руського ані латинського сьвященика.

IX. Записанє до метрикальних книг: — §1. "По звінчанію має парох, або сей, хто єго заступає, сейчас вписати в книгу вінчань імена женихів і сьвідків, місце і день вінчання і всьо проче приписане обрядом, або розпорядженєм Ординария; то має зробити парох, навіть колиби иньший сьвященик делєґований ним або Ординарієм довершив вінчанє."

§2. "Кромі сего має парох зазначити рівнож в книзі хрещених, що тая особа заключила супруже того а того дня в єго парохії. Колиж женихи були хрещені деинде, тоді парох має переслати повідомленє про заключенє супружа до пароха, котрий женихів хрестив, а то або впрост, або через Ординарият, щоби можна втягнути супруже в книги хрещених."

§3. "Коли супруже заключає ся після сего, що сказано під чч. VII або VIII., то в першім случаю сьвященик, а в другім сьвідки враз з женихами мають старати ся, щоби шлюб був як найскорше вписаний в приписані книги."

X. Кари за преступленє декрету: — "Парохи, котріби переступили наведені закони, мають бути покарані через Ординаріїв відповідно до рода і ваги провини. А кромі сего, колиби котрий вінчав проти розпорядженя під ч: V, §2 і 3, має віддати треби, побрані парохови женихів.

XI. Кого обовязує декрет "Не Темере": — §1. Наведені висше закони обовязують всїх, що були хрещені в католицькій Церкві і сих, що до неї з єреси або шизми навернулися (хочби одні або другі від неї знова відпали), кілько рази заключають поміж собою заручини або супруже."

§2. "Обовязують рівнож сих католиків, про котрих бесїда в повисшім параґрафі, єсли заключають заручини або супруже з некатоликами хрещеними або нехрещеними, навіть по одержаню диспензи від перепони мішаної віри або відмінного віроісповіданя, з виїмком, колиби або в поодинокім случаю або для якоїсь околиці Апостольська Столиця постановила інакше."

§3. "Некатолики хрещені або нехрещені, коли женять ся поміж собою, не суть зобовязані заховати форму заручин або супружа приписану католицькою Церквою."

Наведений декрет обовязує латинників від дня 19 Цьвітня 1908 р., а греко-католиків Русинів в Канадї від дня 18. Серпня 1913 р.

Сей декрет має ся оголосити і пояснити вірним ві всїх парохіяльних церквах.

II. СВ. КОНҐРЕҐАЦИЯ РОЗШИРЕНЯ ВІРИ В СПРАВАХ ОБРЯДУ СХІДНОГО.

Декрет, котрим упорядковують ся взаїмні відносини дисциплїнарні поміж канадийськими Епископами латинськими і Епископом руським того-ж краю, як також поміж клєром і вірними обох обрядів.

Вірним Русинам, живучим в Канадї зістав в послїднім роцї наданий Епископ їх питомого обряду котрий має їх правильною повновластию, провадити і рядити. Щоби однак через обрядову і дисциплїнарну ріжницю не повстали спори між вірними обряду руського і латинського, сьвята Конґреґация, що стоїть на чолї ширеня християнського Імени, в справах обрядів східних, рішила по зрілій і точній розвазі всїх обставин на повнім засїданю дня 11. с. м. постановити на десять лїт слїдуюче, щоби опредїлити взаїмні відносини Епископа, сьвящеників і народу обряду руського з Епископами, сьвящениками і народами обряду латинського в Канадї.

ГЛАВА І.

О Епископі руського обряду.

Арт. 1.) Іменованє Епископа обряду руського для Канади застерігає ся одиноко і виключно Апостольській Столиці.

Арт. 2.) Епископ обряду руського стоїть під безпосередною юрисдикциєю і повновластию сеї Апостольської Столиці. Однак виконує повну судовласть особисту над всїми вірними руського обряду жиючими в Канадї, в часовій зависимости лише від Високопреосьвященного Делєґата Апостольського.

Арт. 3.) До него належить власть провадженя і кермованя своїм стадом, як також видаваня законів і розпоряджень о-скілько они не противлять ся праву загальному. Єго задачию надто буде пильнувати, щоби так наука і добрі обичаї, як і обряд і дисциплїна східної церкви католицькоі в цїлости зберігали ся.

Арт. 4.) Епископ обовязаний рішучо, щоби часто і регулярно відвідував руські місії, щоби докладно пізнав повірене собі стадо і щоби тим лїпше постарав ся о се, що належить до духового єго добра. Щоби сю цїль легче осягнути, щоби Епископ поділив цїлу територию канадийську на провінциї, як се найлучше буде уважати о Господї, з котрих кожду постепенно буде відвідувати, так, щоби бодай в кождім пятилїтю мали всї руські місії епископську візитацию.

Арт. 5.) Підчас візитациї нехай зажадає від кождого настоятеля місії звіту з адміністрациї дібр дотичної місії і най дбає, щоби настоятель не задержував під своїм іменем і на власність нїчого, до чого вірні причинили ся в якийбудь спосіб своїми датками. Щоби однак подбати як найстараннїйше о безпеченьство дочасних дібр церковних, повинен Епископ по наряженю ся зі знатоками ужити таких форм титулу власности і заховати всї приписи, котрі відповідають нивільним законам поодиноких місць і котрі сприяють адміністрациї, заховану і безпечному відданю дібр церковних.

Арт. 6.) Наколиб повстали які спори поміж Епископом обряду руського і Епископами латиньскими в Канадї, мають

бути предложені дорогою відступленя лише до Делеґата Апостольського в Канадї, з застереженєм, рівнож дорогою відступленя апеляциї до Апостольської Столицї.

Арт. 7.) Правильна Столиця буде в містї Віннїпег.

Арт. 8.) О забезпечене річного приходу на удержане Епископа, доки не буде сталих приходів, мають постарати ся поодинокі громади руські, складаючи для него, в формі катедратика певну відповідну квоту, котру він сам справедливо має означати.

Арт. 9.) Епископ обовязаний кождого пятого року здати повний і точний звіт зі стану осіб, морального і матеріяльного місий власного обряду на руки Делеґата Апостольського, котрий повинен се справоздане відослати до Конґреґациї Розширеня Віри в справах обряду східного; рівнож має після звичаю запровадженого між Епископами в Канадї, бодай раз на десять лїт відвідати св. пороги Апостольські, щоби заявити почесть і послух Найвисшому Архієреєви і шоби здати ему звіт зі сповнюваня пастирського чина і зі всього, що належить до стану єго церкви і обичаїв дисциплїни священьства і народу, як також до спасеня повірених собі душ.

ГЛАВА II.

О руськім сьвященьстві.

Арт. 10.) Тому, що не ма єще руських сьвящеників уроджених, або хоть вихованих в Канадї, нехай Епископ руського обряду всїми силами постарає ся, по попереднім порозуміню з Апостольським Делеґатом, щоби чимскорше основати Семинар до виховуваня руських питомців в Канадї. А тимчасом руські питомці мають бути припущені за згодою Ординария до семінарів латинських. Однак лише ті, що Епископови зложили обітницю сталого заховуваня целібату, можуть бути допущені до семинаря чи тепер чи пізнїйше: і лише безженні будуть могли бути сьвячені до виконуваня чинностий сьвященичих в Канадї.

Арт. 11.) До обслуги вірних руського обряду не можуть бути допущені сьвященики иньші як лише безженні або вдівцї і то бездїтні, маючі добру славу, ревні і побожні, достаточно образовані, що не гонять за зиском і не мішають ся в полїтичні справи партийні.

Арт. 12.) Заки буде достаточне число руських сьвящеників в Канадї вихованих, коли зайде потреба обсадити вакуючу або нову місию сьвящеником, нехай жадає Епископ руського обряду, від Епископів руського обряду Галичини і Угорщини, за посердництвом св. Конґреґації Розширеня Вірн, відповідного сьвященика безженного або вдівця. Такому сьвященикови, чи жонатому, чи вдівцеви, чи безженному котрий з власної волї, анї візваний руським Епископом, анї ніслапий св. Конґреґациєю, прийшовби до Канади, руський Епископ не може дати жадних властий, чи то правленя Служби Божої, чи то уділюваня св. Тайни, чи то в який небудь спосіб виконувати чинности церковні.

Арт. 13.) Сьвященикови, котрого має ся вислати з Европи, дасть названа Конґреґация документ, яким признає ся тому можність приняти на себе душпастирство для вірних руського обряду в зависимости від руського Ординария в Канадї.

Арт. 14.) Кождий руський сьвященик, що приходить з Европи і перебуває в Канадї задля духовної обслуги вірних руського обряду, лишає ся все інкардинованим у своїй дисцезиї, з котрої походить: однак Епископ руський походження не буде мав над ним, доки буде замешкувати в Канадї, жадної власти; він цїлковито і виключно залежить від юрисдикциї руського Епископа в Канадї.

До вітчини однак вернути або відкликані бути не можуть сї сьвященики без виразного позволеня канадийського Ординария, виданого на письмі.

Арт. 15.) Русини сьвіцкі, звідки небудь они би походили і де небудь би належали, котрі бажають бути висьвяченими в Канадї, будуть під цїлковитою юрисдикциєю руського Епископа в Канадї, в котрого руки зложать присягу вірности.

Арт. 16.) Всїх настоятелїв руських місий в Канадї може Ординарий добровільно перенести. Перенесеня однак є неможливим без важних і справедливих причин.

Арт. 17.) Позваляє ся однак перенесеному сьвященикови внести відклик, в дорозї відступленя, проти декрету перенесеня до Делеґата Апостольського, котрий до 3 місяців від

дня апеляції має справу остаточно порішити, з застереженєм права відклику до Сьвятої Столиці рівнож в дорозї відступленя.

Арт. 18.) О удержанє сьвященика постарає ся Епископ, признаючи єму платню до побраня зі всїх приходів церковних в цїлости.

Арт. 19.) Треби і платню за послуги духовні в поодиноких місцях опреділяє руський Ординарий після провірених звичаїв поодиноких місць. Зовсїм однак заказує ся розширяти їх своєвільно на чинности вільні від такси або вимагати понад означену таксу. Поза сим нехай стережуть ся сьвященики руські, щоби сих оплат не вимагали від дїйсно бідних: а цїлковито забороняє ся вимагати їх під загрозою не охрещеня або неданя шлюбу, або виключеня вірного, що не може заплатити, від якоїбудь сьвятої послуги.

Арт. 20.) Сьвященики обряду латинського, що дістали позволенє від св. Конґреґациї Розширеня Віри, перейти на обряд руський в поміч Епископови руському в душпастированю вірних Русинів, доки остануть в руськім обрядї, будуть виключно і цїлковито під юрисдикциєю руського Епископа. Св. - Конґреґация усильно напоминає латиньских Епископів Канадийських, котрі мають більше священьства, щоби руському Епископови для добра душ відступили на час кількох сьвящеників, єсли би він о се просив.

Арт. 21.) Єсли однак суть сьвященики монахи, що одержали позволенє переходу на обряд руський, то они залежать що до житя монашого від власних настоятелїв, але що до душпастирства і обряду від руського Епископа.

Арт. 22.) Епископ руський виконує свою судовласть лише над сьвященьством і народом руським; але наколи в котрімсь місци були вірні руського обряду, а не було там ще руської місиї, або не булоби жадного сьвященика сего обряду, буде міг тодї дати юрисдикцию над вірними Русинами місцевому сьвященикови латиньскому, повідомивши о тім дотичного Ординария.

Арт. 23.) Епископи латиньскі Канади будуть могли, дотичного повідомивши о тім руського Епископа, дати юрисдикцию сьвященикам руським в тих місцях, в котрих суть вірні латиньского обряду їм підчинені, однак нема жадного латиньского сьвященика, котрий мігби їх обслугувати.

ГЛАВА III.

О вірних Русинах.

Арт. 24.) Русини, вірні можуть в тих околицях, де нема жадної церкви, анї сьвященика, свого обряду, стосувати ся до обряду латинського: позволяє ся їм на то само також там, де з причини віддаленя власної церкви не можуть зайти до неї, хиба з великою невигодою, однак так, що з того не виходить зміна обряду.

Арт. 25.) Перехід з руського обряду на латинський сьвіцьким Русинам, що правдиво і настало замешкали в краях Канади, не може бути дозволений через нїкого, лише через Св. Конґреґацию Розширеня Віри для справ Східного Обряду, коли заходять великі і справедливі причини, що їх має пізнати сама Св. Конґреґация, вислухавши Епископа руско канадийського.

Арт. 26.) Коли однак лучить ся, що ті колись вернуть до вітчини, тодї, хотяй приняли обряд латинський на підставі папського рескрипту, вільно їм за прошенєм Апостольскої Столицї повернути до первісного обряду.

Арт. 27.) Не вільно латинським місионарям, під карами, що їх означить Апостольська Столиця, жадного Русина накланяти до принятя латинського обряду.

Арт. 28.) Вірні Русини, навіть в околицях, в котрих є сьвященик руського обряду, можуть у латинського сьвященика апробованого через місцевого Епископа, сповідати ся зі своїх гріхів і получати ласку таїнственного розрішеня важно і дозволено. На відворот вірні латинники можуть сповідати ся зі своїх гріхів у руського сьвященика апробованого через свого Епископа, в місцях, в котрих є місия або церков руського обряду. Але сьвященики руські не можуть розрішати вірних латинського обряду від кар і случаїв задержаних в латинській епархиї, що в нїй сповняють сьвяту службу, без позволеня латинського Епископа. На відворот так само має ся се розуміти о сьвященикаx латинських, що до кар і задержань постановлених через руського Епископа.

Арт. 29.) Всїм вірним котрогобудь обряду позволяє ся, що можуть приймати, з побожности, Тайну Евхаристиї в

котрімбудь обряді; а понад се, де заходить конечна потреба і нема сьвященика другого обряду, вільно буде руському свя щеникови подати Евхаристию осьвячену на хлібі пріснім; і наоборот вільно буде сьвященикови латинському подати на кваснім, але кождий має примінити в подаваню свій обряд.

Арт. 30.) Кождий вірний задосить учинить заповіди великодного св. Причастия тоді, коли Єго прийме після свого обряду і з рук свого пароха.

Арт. 31.) Сьвяте Напутнє мають умираючі приняти у власнім обряді з рук власного пароха: але в наглім случаю вільно єго принятн від котрогобудь сьвященика; лише має він подавати єго після свого обряду.

Арт. 32.) Відправа похорону і побранє винадгородженя в родинах мішаного обряду мають належати до пароха того обряду, до котрого належав умерший.

Арт. 33.) Для обминеня великих невигід, що моглиби з того вийти для Русинів, позволяє ся їм дні сьвяточні і пости заховувати після звичаю місця, що в нім живуть. Однак в неділі і сьвята, що припадають, в обох обрядах на той сам день, мають обовязок бути на Служби Божій в церкві свого руського обряду, коли є в місци.

ГЛАВА IV.

О супружах поміж вірними мішаного обряду.

Арт. 34.) Супружа поміж католиками, Русинами і латинниками не є заказані; однак, щоби уникнути невигід, що звичайно приходять в родинах з ріжниці обрядів, може жена, як довго є в супружу, йти за обрядом свого мужа, однак так, що з того не виходить зміна єї питомого обряду.

Арт. 35.) По розвязаню супружа може жена вернути до свого питомого обряду.

Арт. 36.) Супружа так межи вірними мішаних обрядів як і межи вірними Русинами мають заключати ся після декрету "Не Темере".

Арт. 37.) Однак супружа мішаного обряду мають бути благословлені в обряді мужа і через єго пароха.

Арт. 38.) Супружі діспензи в супружах мішаного обряду, коли мають бути дані, чи о них треба просити, мають бути дані і треба о них просити у Епископа невісти.

Арт. 38.) Супружі диспензи в супружах мішаного обряду, мають бути хрещені в обряді отця, бо дїти мають зовсїм йти за обрядом отця.

Арт. 40.) Хрещене приняте в чужім обряді з тяжкої конечности, коли пр. дитина була близько смерти, або уродила ся в місци, де в часї уродженя не було пароха обряду отця, не потягає за собою зміни обряду.

Арт. 41.) Дїти підлягають під судовласть того пароха, котрого обряду є їх отець.

А тому всьому Сьвятїйший Отець Наш Пій з ласки Божої Папа X. на авдиєнциї дня 13. серпня б. р. по справозданю підписаного сеї св. Конґреґациї секретара надав силу права і потвердив і зарядив виданє сего декрету.

Без огляду на якінебудь противні заряджења.

Дано в Римі з дому сеї св. Конґреґациї дня 18 серпня року 1913.

Г. Кард. Ґотті, Префект,

Єронїм Роллєрі, Секретар.

АЗБУЧНИЙ ПОКАЗЧИК ПРЕДМЕТІВ

— ОБНЯТИХ —

„ПРАВИЛАМИ.“

ЧИСЛА ВКАЗУЮТЬ СТОРОНИ.

Бібліотека сьвященика, 1.
Бікованє, 1, 2.
Богоявленє, 2.
Брацтва, 2, 3.
Взаїмна поміч, 3, 4.
Вічне сьвітло. 4.
Викази і звіти. 4.
Відправа Сл. Божих в приватних домах, 4.
Відношенє до сьвящеників і вірних латинського обряду, 4, 5, 6.
Візитация канонічна, 6.
Візитованє парохіян, 6, 7.
Вінчаня час, 7.
Власти сьвящеників, 7, 8, 9.
Воскресенїє Г. Н. І. Х. 9.
Духовні вправи, 9.
Диспензи в небезпеці смерти, 10.
Евхаристия, 10, 11.
Заборонені товариства, 11, 12.
Задержаний гріх, 12, 13.
Замотаний случай, 13.
Зверхне поведенє сьвященика, 13, 14.
Зміна обряду, 14, 15.
Інкорпорация, 15.
Іспит конкурсовий, 15.
Катехизация, 15, 16.
Книги парохіяльні 16, 17, 18.
Колєкти, 18.
Мішаної віри супружа, 18, 19.
Монахи, 20.
Незнані сьвященики. 20.
Новонавернені, 20, 21.
Обдовженє церков, 21.
Обезпеченє, 22.
Обряд, 22.
Одїж сьвященика. 22.
Опіка над імігрантами, 23.
Опіка над хорим, 23, 24.
Опіка над убогими і безробітними, 24.
Оповіди, 24, 25.

Організованє церковних громад, 25.
Парохіяльна Служба Божа. 25.
Переховуванє НС. Тайни Евхаристиї, 25, 26.
Перховуванє книг і грамот. 26.
Покута, 26.
Посьвідки хресту і вінчаня. 26.
Посьвяченє церкви, 26.
Пости, загальниці, заказані і осьвячені часи, 26, 27.
Похорон церковний, 27, 28.
Преса і література, 28.
Приноровленє вірних руського обряду до латинського, 29, 30.
Причастіє часте і щоденне, 30, 31.
Проповіди, 31, 32.
Протокол предшлюбний, 32.
Робітник в лісах і на дорогах — їх душпастирство, 32, 33.
Розрішенє, 33.
Самопоміч, 33, 34.
Сьвіцкий супружий закон, 34.
Сестри — їх школи і сиротинці, 34.
Слуги сьвященика, 34.
Служба Преждеосьвячених дарів, 35.
Службові інтенциї, 35.
Сьпіванє Служби Божої, 35, 36.
Сповідник законниць, 36.
Спори перед сьвіцькими властями, 36.
Сповідь, 36, 37, 38.
Стале перебуванє, 38, 39.
Супруже мішаного обряду, 39—43.
Тарифа церковних оплат, 43—51.
Торговля і фінансові підприємства, 51.
Учителї а сьвященики, 51.
Цвинтарі, 51, 52.
Церкви і престоли, 52, 53.
Церков а народінність, 54.
Церков а полїтика, 54, 55
Церковний сьпів, 55.
Хлопці до услуги при богослуженях, 55, 56.
Школи, 56, 57.
Юрисдикция, 57—58.

ДОДАТОК.

I. Декрет "Не Темере" з поясненями, I—VII.
II. Декрет "Вірним Русинам", VII—XIV.